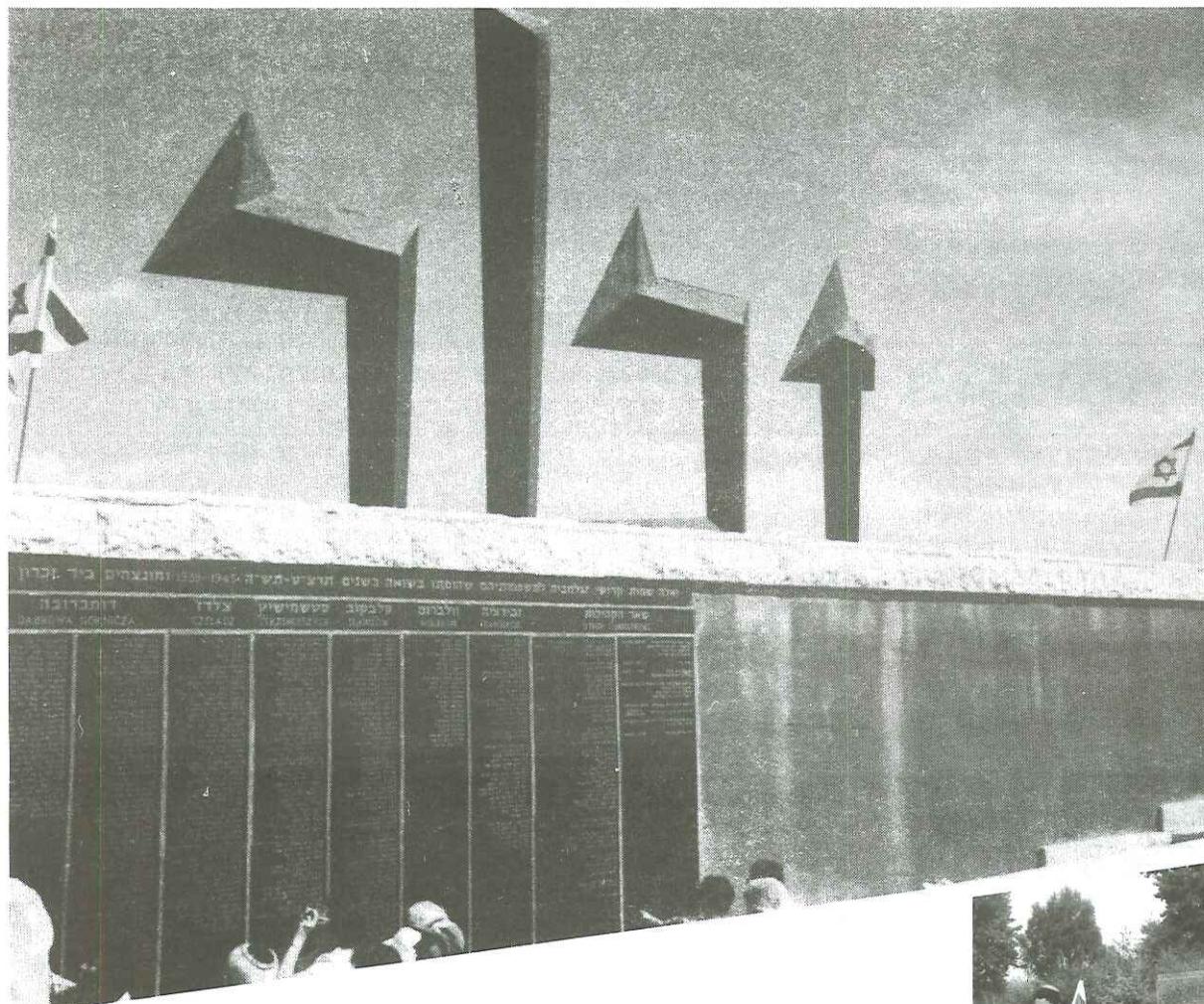

עלו זגלמבייה

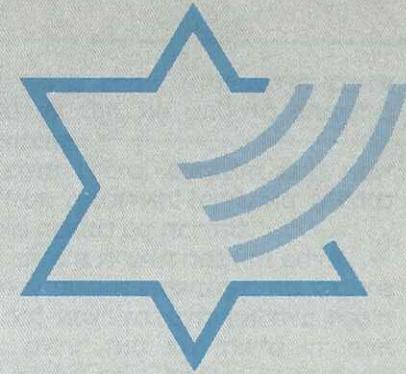
זאגלאטובייר צייטונג

מידעון מס' 14 ניסן תשס"ד אפריל 2004

רחבת הקהילות החרבות ביד הזיכרון ליהדות זגלמבייה במודיעין
The perished communities place at Yad Hazikaron in Modiin

ארגון עולמי של יוצאי זגלמבייה
Zaglembie World Organization

קהילות זגלמבייה

משמר כבוד של נוער ליד האנדרטה בנית הקברות היהודי בדומברובה
The monument at the Jewish cemetery in Dombrowa

הנחת זר ליד האנדרטה בגשר הפשמישה בסלבקוב
The Monument at th Peshemsha river in Slawkow

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa
Zawiercie
Czeladź
Siewierz
Sławków
Wolbrom
Dańdówka
Golonóg
Grodziec
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Lagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Piaski
Porąbka
Strzemieszyce
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice
Kromolów

מאז הקמת הארגון אנו מבקשים לשתף צעירים מדורות המשך שלנו בפעילותו.

משק החניכים התגבשה קבוצה קטנה של צעירים בני "הדור השני" שנטלה חלק בתוכונים שונים בארגון. פעילותם הספיקה, כל עוד היו מספיק פעילים מהדור הראשון, מי שעברו וחוו את השואה על ברם.

אולס לאחרונה, פעילותות הותיקים, לצערנו, הולכת ומתמעטת. השנה הלכו לעולמים שלושה מבין בכיריו הפעילים בארגון, דבר שמחיב יותר ויותר לקיים חילופי דורות. ואכן, קבוצה נוספת של צעירים התגבשה לפעילויות בתוכונים שונים של הארגון.

אנו תקווה שהצטרופות הפעילים החדשים תגרום לרענון השורות ותתבטא בהගרת הפעילות שתורגש במיוחד בתוכונים שעדי כה הייתה מועטה: תרבות, חשוב, קשר עם דור המשך של זגלמבה בחול' ועוד. בתחום דרכם ארוגנו צעירים אלו את חגיגות ט'יו' שבשבט באופן שונה ממה שידענו עד כה, ואננס החגיגה הייתה מוצלחת.

אנו מברכים את המctrופים החדשניים לפעילות בארגון, מאמצים אותם אל לבנו ומחלימים להם הצלחה. הצלחתם היא הצלחת הארגון וחבריו.

עלון זה המונח לפניו עתה הוא עלון מס 14. ככלומר, העלו יוצא לאור כבר 7 שנים. דומני שאני יכול לבטא דעתם והרגשותם של הקוראים שהעלון עמד במשמעותם. כמו כן, על פעילותיהם הארגונית והאישית הקשורה להגדרה והלכלה בחווה. את החומר ניתן לכתוב בעברית, אנגלית, יידיש ופולנית. אנו נשתדל לפרסם כל חומר ראוי ואנו מודים לכם מראש.

ברט, למסור על קשרים עם מוסדות שונים בתפוצות ומוסדות זגלמבה בפולין ועוד כהנה וכנהה.

ברכתת רג'ה וכר
ברברה גריין
יוער הארגון

הצילו את הזכרונות

בחזרה לבנדין

מאת: יצחק טורנברג

לאחר 60 שנה אני עומד פה בעיירות הולדיינן בנדיין. יחד עמי נמצאים בתמי ונכדי שהצטרפו אליו למסע שורשים. לצערי, לא מצאתי סימן זוכר לביתי וכמי לרוב המקומות הזכורים לי מילדיות. בין האתרים שכן נותרו, חשוב לי לציין את בית הספר "רפפורט" בו למדתי. בראצוני לספר לכם מה קרה עם כניסה הצבא הגרמני לבנדין ב- 8 בספטמבר 1939. באותו לילה החלו הגרמנים לשוחף את בית הכנסת ואת שורת הבניינים הסמוכים לו. הבית שנלו לכיוון השורה קרוב לכנסייה. דייר הבתים החלו לברוח לכל עבר, רובם רצו לכדי השוק הישן. תוך כדי תחלי תבריחה רבים נרו עיני החילימן הגרים. אני לעומת זאת הצטרפתי לקבוצת אנשים שברחו אל עבר הכנסייה. הכולמר זיבקאי פתח את השער ואפשר לנו להיכנס לתוך הכנסייה. אולם בטרם הספקתי להיכנס נוריתי בכתפי. בתוך הכנסייה מצאתי את הורי וקיבلت טיפול רפואי ראשון. אחר כך פתח הכולמר את השער האחורי בחצר הכנסייה וזרכו נמלטו בית העלמין הישן, שם שהינו כל הלילה. מהחרת בבורק הגעת לי עזרה. מאוחר יותר, להפתעתם, דיר קושיבוביץ סיון יהודי סרבבו להגיש לי עזרה. מסרתי להם במשך ימיים בתוך בית החולמים וכך חיל את חייו ויטפל בי במשך ימיים נוספים בתקון בית החולמים וכך חיל את חייו. סיפור זה מהוווה חלק קטן בלבד ממאורעות הזועמה אותן עברתי בשואה. את רוב זיכרונותיי אני עדין נוצר בלב.

דברים שנאמרו ב ביקור בכנסיה של הכולמר זיבקאי, חסיד אומות עולם, בקי"ז 2003.

מדליה לזכר קורבנות השואה

את המדליה "שם לכל איש" עיצב האמן הבינלאומי יוסי למיל, בנים של בני-דב מל ובתיה לבית גורפינקל מבנדין. עובdotio נמצאות בגדירות ומוזיאונים ברחבי העולם ביניהם מוזיאון הלובר בפריז, מוזיאון ויקטוריה ואלברט בלונדון, המוזיאון לאמנויות ועיצוב במינכן, המוזיאון לאמנויות בת זמננו בראלי צפון קרולינה ועוד. המדליה זכתה השנה - 2004 בתחרות של אגודות המעצבים הגרפיים בישראל "יחתך הזוחב" במקום הראשון.

הנפקת המדליה לוותה בועידה ציבורית בראשותו של הרב הראשי לישראל, הרב ישראאל מאיר לאו ועל חベיה נמו – הרב הראשי לישראל – הרב ישראאל מאיר לאו (יוי"ר) השופט העליון בדימוס, דיר משה ביסקי, יו"ר ד"ד ושם אבנר שלו, אלף (מיל) יוסי פלד, יו"ר ארגון הגג של ניצולי השואה, מר נח פלוג, מר לב לביב, הרב אליהו וילהלם ועו"ד חיים בשאר.

חברה המשלתית למדליות ולמטבעות הבטיחה כי כל מי שייזדהה כאיש זגלמבה יקבל את המדליה בהנחה המשורה למנויים.

פרידה מאבא

מאת: שרה (סלה) הוברפלד

נולדתי בbandin. משפחתי גרה שם במשך דורות. בבית היינו שמונה אחים ואחיות. אני השביעה במספר. למדתי בבית ספר עמיי אצל פודלינסקה, היה זה בית ספר לבנות יהודיות. הלכתי גם לתנועת הנוער "בית יעקב". כשפרצה המלחמה היהתי אמורה להתחיל את לימודי בגימנסיה, אך החלים הזה נקבעו, כי אסור היה ליהודים ללמוד. הילאה שם ב"השומר הדתי". עם כניסה הגרמנים לבנדין החלו הגזירות: שרפת בית הכנסת והבתים הסמוכים לו, גירוש יהודים מהבתים, איסוף רכוש, הרג, עוצר ולקיחת אנשים לעבודה עבור הגרמנים. אני היחידה מכל האחים והאחיות שלי שהחלה לא כולם הילאו לעבודה. אני היחידה מכל האחים והאחיות שלי שהחלה לא לעבוד עבור הגרמנים. פרנסתי את המשפה שלי בדרכך אחרת. העברתי בדים מהנות הבדים של כהן אל הגרמני עמו המשך בעסקים. עבור זה קיבלתי כס. התלבשתי גם בגדיים של בחור, לסתמי מהבית דברים שאספּו הורי במשך שנים לנדיינה. שמתי אותן במריצה. על המריצה שמתמי מברשות, כלים עם צבעים ומים ונראתי צבעי החולך למלאכתו. הסרתי את סרט הזרע "יודה" והלכתי לכפרים של גויים, הם לא רצו כסף הם רצוי ערך. מסרתי להם את דברי העذر שאספּו במשפחנתנו והבאתי הביתה ביצים, כמה וטופח אדמה. הנחתני עליהם צבעים ומים כמו ביציאתי. לפני הכניסה לגטו שמתי בחזרה את הסמל "יודה".

פעם אחת היה לי שק של קמח מריצה. שוטר גרמני תפס אותו ושאל מה יש לי שם. אמרתי לו: אני עוזר לאבא שלי, אני צבעי ויש לך צבע. והוא האמין לי. חצי מהקמץ השארתי בבית וחצי מכרתי בגטו. ככה התקיימו כל עוד הייתה בית. האחים עבדו בשופים 10 או 12 שעות ביום וקבלו כל שבוע תולש עלוב מאוד.

הגרמנים אסרו על שחיטה כשרה. אבא, שהקפיד בנוסח, ביקש מהרב והשוחט ומהכוהן קצבים ששמרו כשרות להביה ולהשוחט אותה מרופף הבניין בו גרנו. ואכן, כך עשו. אולם, גויה אחת שגרה בבית השליishi מאטנו הלשינה לגרמנים שבבנין שלנו מבצעים שחייטה. התחלנו לחזור את האנשים שהיו שם 7 במספר כולל השוחט ואבא שלי. כל זמן שלא הגיעו שופט גרמני אפשר היה לדחות את הטיפול בחקירה, אבל זה עלה כסף. יום אחד, אני זוכרת, הגיעו שני אנשי גסטאפו אלינו הביתה. כל משפחתי הייתה בעבודה ב"שופים" אני היהתי בבית עם אבא, שלא עבד. הם שאלו לשם, הודיעו לו את התפילה והטלית אותן זרכו על הרცפה, שלא עבד אזיקים על הדיינים ולקחו אותן. מהר הוציאו לחם מהביה והמזון צווזר והתחלה לרדוף אחריהם. ראייתי שמבאים אותנו לתחנת המשטרה. היה להיכנס לשם. אבל מצאתי דרך רחוב אחר גדר, עברתי מעלה ונכנסתי למטרסה. היה שם שוטר גרמני שאלנו אותו, מה אני עושים שם. אמרתי להם שעצור את אבא שלי ואני רוצה את החבילה, הילא עלה כל גדור וחזור שהתחילה לבוח עלי, אך הוא לא נגע בי. עד היום אני לא זוכרת איך יצאתי משם בלי שהכלב יגנע בי. השארתי את החבילה, הייתי כל כך מבולבלת, פחדתני מן הכלב הזה, הגרמני. עד היום זה נשאר לי, כאשרני רואה כל אני בורות רחוק.

או חיכיתי וחיכיתי. הסתובבתי במקומות. אחורי שעטים ראייתי שלוקחים את כל האנשים ומוביילים אותם. התחלתי לרוץ לחוב השמי כדי שאראה עוד פעם את אבא שלי. שאלתי אותו כמה דברים. הוא לא אמר לשוטרים שאין

הבית שלו, רק דבר אחד וחייב אותו. בכיתי. זו הייתה הפרידה שלנו.

קטעים מעודוה של סלה הוברפלד לבית זאוברמן כפי שניתנה ב"יד ושם".

סגירת מעגל מסע משלחת בית-ספר תיכון "אורט קריית ביאליק" לבנדין

בורנשטיין

משלחת בית-ספר התיכון אורט קריית ביאליק בבית הקברות בנדין
The delegation of Ort Kiryat Bialik at the cemetery in Będzin

במקביל התכנסו המורים הפולנים, מנהלת בית-ספר, ונציגי העירייה למפגש עם החותם הישראלי שכל מדריכים, מורים ומלויים. במפגש הוחלפו ברכות ותשרוט, כאשר סיورو של אבי זיל סימל את משמעות הביקור במקום, הנו עבר חברי החותם הישראלים, והן עברו המארחים הפולנים, שהשתדלו מאוד להעניק לנו קבלת פנים חמה. הזמן ע"י נציג העירייה, מר שידלובסקי, לסיור בעיר. בירנו ברחוב בו גר אבי, רחוב קולונטיה, ובמקום בו עמד ביתו, בית מס' 41, אשר נהרס במהלך המלחמה. אחר כך סיירנו במצודה העתיקה, בכנסייה, ולבסוף הגבעה עליה עמד בית הכנסת. למרוגנות הגבעה - האנדראטה לזכר בית הכנסת. קיינו שם טקס זיכרון מרגש מאד, ואיש העדות של המשלחת נשא תפילה "קדיש". שמענו את סיورو של ליל שריפת בית הכנסת, והדלקנו נרות זיכרון.

עם תום המפגש בבית-ספר התיכון המשלחת, עם צוות בית-ספר הפולני, אל בית הקברות היהודי העתיק בנדין. התלמידים קיבלו כל依 עבודה, והחלו בעבודה קשה של ניקוי ותיעוד הקברים במקומות. תלמידי המשלחת עבדו בחדרת קודש - ניקו את המצבות ואת סביבתן, לא אחת עבדו בידיהם ריקות אך בהתלהבות עצומה. בתום עבודתם הניקוי תיעדו את הכתוב על גבי כל מצבה. בתום עבודתם הניקוי של כל מצבה תיעדו התלמידים את הכתוב על גביה, והדלקו נרות נשמה למרגמותה. הזיכרון שהדליך המשלחת. על הגבעה כולה הבחנו אוורות קטנים של נרות זיכרון במרכו בית-הקברות. הטקס היה מרשים ביותר. התלמידים הזיכרונות שהדליך המשלחת. הטקס הייתה מרגש ביותר. התלמידים קראו את שמות היהודים שאთ מצבוניהם ניקו, איש העדות נשא תפילה "קדיש", והטקס הסתיים בשירת התקווה ובקריאת "עם ישראל חי". שירות התלמידים הרעדיה את העיר בו שוכן בית הקברות עד אבי יצחיק זיל לא זכה לחוויה המרגשת אשר חוותנו ולא זכה להיות עד לנטירת המעגל. הוא נפטר 5 שנים קודם לכן.

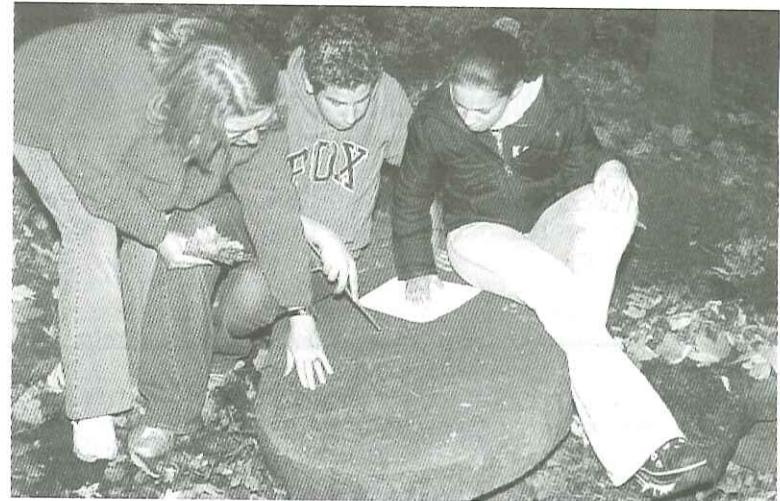
משלחת התלמידים הישראלים של סתיו 2003 סקרה מעגל שנקטע בעבר התלמידים היהודים של סתיו 1939 בגימנסיה "פירסטנברג" בנדין.

ב-20 באוקטובר 2003 נכנסו בשער בית-ספר התיכון בנדין, לשער גימנסיה "פירסטנברג". הינו קרוב ל-150 תלמידי בית-ספר התיכון "אורט קריית ביאליק", שהגיעו לביקור במסגרת מסע לפולין, כדי לכבד את זכר יהודי העיר שנ殺פ בשואה.

בכך נסגר מעגל שהחל לפני למעלה מ-60 שנה, עת נאלץ אבי זכרונו לברכה, יצחק רוזנברג, להפסיק את לימודיו בבית-ספר לאחר שנתיים, עת פרצה מלחמת העולם השנייה, כמו גם שלושת אחיו הגדולים - מרדכי, זהבה ונעמי. תחילתו של מסע התלמידים לבנדין החל שנה קודם לכן. באוקטובר 2002 השתתפו שניים מנכדי של יצחק זיל - בני ליאור ובן דודו ערן במסע לפולין. מסלול המסע לא כלל ביקור בנדין, אלא ליאור וערן התעקשו כי לא ישובו ארזה בלילה בקרבת עיר יולדותיהם של סבא. לבסוף נתרצה מנהל המשלחת ואפשר להם לנסוע לבנדין, לטיר עיר, לקרווא קדיש ולהדליק נרות זיכרון למרגמות האנדראטה של בית הכנסת שאינו עוד. החוויות שהוו בנדין ריגשו מאוד את כל משתתפי המסע, ואלו הביאו כל משלחות בית-ספר לאמץ את העיר כאתר זיכרון והנצהה אליו יגיעו כל משלחות בית-ספר בעתיד.

התרגשותם וחווותיהם של ליאור וערן דבקו גם בזאת, והחליטו להציגו זמן קצר לאחר מכן לקורס הראשון מטעם "יד ושם", אשר הכשיר פסיכולגים ללוות משלחות נוער לפולין. וכך יצאתו באוקטובר 2003 כסיפולוגיות המשלחת של בית-ספר "אורט קריית ביאליק" בדרכי לעיר הולדתו של אבי.

את פניה חבר המשלחת הישראלית קיבלו כל תלמידי ומורי בית-ספר הפולנים. ככלות ההכנסו באולם בית-ספר לטקס קצר שלѧריו התהלקו התלמידים הישראלים והפולנים לקבוצות קטנות לשיחות קבוצתיות. מרבית השיחות בין בני הנוער היו מרגשות וחוויות, במיוחדם כללו גם הערות אנטישמיות ברורות.

תלמידי בית-ספר אורט קריית ביאליק ליד אחת המצבות בבית הקברות בנדין
Students of Ort Kiryat Bialik near a tombstone at the cemetery in Będzin

מסע לעבר השואה בפולין

מאת: ישעיהו דיבונוביץ'

לבני שלמה היקר!

מלחמות עולם שנייה פרצה ואיתה פחד ורעה, אש ושרפה נס עמו מזרחה בתקופה להינצל ולא האמין כי זו השמדה

ספר תשפרו לכל דור ודור על השואה שהתחוללה ואיןמושיע על אחינו שבוגרים נחנקו ובמשרפנות נשרפו ואין מושיע

פי התהום נפרצה וקמו מחנות השמדה ואין מציל צוררנו רדף וסגור עליינו באין מפרק ואין גואל

קציני צה"ל! העם בציון התעוור וככל שאריות הפליטה ראו איך עמו נפל וקרס והאנושות מנגד מדיה

שבועה הישבו בעמידתכם דום – לא עוד!
תהיו אתם השומר, המושיע והגואל לעולם ועד.

אבא של קצין

אלף שנים ישב עמיינו בפולין
בתים בנינו בעיירות וערים

גידלנו שם דורות של אנשים עמלים
דורות של צדיקים, מתנדבים וחסידי

הארץ הייתה מלאה ביודים משכילים, וסופרים
ובבעלי מקצועות חופשיים, בעלי מלאכה ו.akademim

זו הייתה עבורנו ארץ, בה גדנו, למדנו ואהבנו
חרף התפרצויות של שנה והאשומות ברצח ישו

טוביים הינו גם בעזירה להדיפת אויבים וונגשיים
יהודים לקחו חלק בחתקומומיות בכובשים ובעשקים

כמייה לציון תמיד הייתה ולאחר מלחמת העולם הראשונה אף גבורה
לא האמנו כי מעבר לגבולם עמלק" חדש עם תכנית הכחודה

ליד האנדרטה

מאט : נדז'יה שטרום לבייט בליצקי

התאספנו פה כולנו
עלות זיכרונות היו
על כל אלה שלא זכו
להגיע עד הלום

בימי האימים לא ידענו
אם גם לנו יAIR המחר
מומתמים, מושמדים ללא הרף
مول עולם אדיש ואכזר

כאשר בצעדת המות
בכפר, בשלגים עמוסים
בדם, קורבנות ובדמע
כיסינו את הדרכים

האם האמנת שגם אנו
את ראשינו המעוונים עוד נרים
ועל שרידי החורבן וההרס
עוד דור לתפארת נקימה ?

בגטו, בגין הצלמות
במחנות ההשמדה של אמש
האם האמנת שגם לנו
توزר עד פעם המשם ?

שמעל קברי יקירינו
חיים חדשים עוד יצמחו
וגלי עצמות יבשות
יקרמו עור וגידים – ויפרחו ?

עם מבטינו קדימה
לחחי חופש ודדור
בארכנו המתחדשת
לעתיד, לתקווה ולאור

שיר זה הקרייה נדז'יה ליד האנדרטה בדומברובה, לפני 4 שנים

הנסעה לאושוויץ

18.8.2003

מאט : רינה רייך

"שמע ישראל",
אני שומעת
את פעימות לבם
את מחשבותיהם
עם ילדיהם
שנשארו מאחור
cashabino שנכנסו
דרך השער
"אושביט מacct פריי"
אך "פריי" יצאו רק
דרך ארובת הקרטמורוים
ורוח נשמותיהם يتפזר
בשם אירופה הכבושה.

על דם הקדושים
כמה מדינינו הקטנה.
אתם, ניצולי התופת,
ニיצולי השואה הגדולה
ביוון בהיסטוריה,
חורותם לחיים
ונכך נקמתם בנאים.
הקמתם משפחות לתפארת,
וחזרתם היום לכאן
עם הדור השני והשלישי
כדי להתייחד יחד
עם זכרם של הקדושים המעוונים
ולסגור מעגל.

וזעתם זרים מושבחים
וגידלתם פרחים
עם ניחוחות של חוף
פרחים יהודים
כרותם וגיא,
שרוי ואיתי,
עלמה, בר, שי,
כליל, שקד, יותם,
דניאל, בן, ירדן
AMILI, תומר, אני,
אורטול וספר
шибאיים لكم נתה
בஹש' חייכם
שייחיו ארוכים וטובים
כי

מגע לכם.

היהתי שם
במקום הנורא מכל,
היהתי שם
ודרכתי בחרדת קודש
על אלמנה ספרה מדם
של מיליון שיש מאות אלפי
בני עמו.

כל הדריכים מובילות לרומה ?
לא ולא !

כל הדריכים
מובילות למקום האדור ההוא.
הרכבות באו השר
מצרפת ומלגניה,
מהולנד ונורבגיה,
מיון ואיטליה,
מהונגריה ומצרים,
מכל מחוזות פולין,
מגלאציה ווגלביה.
הרכבות באו
הישר למקומם המkol
הידוע לשঙצה,
אוושוויז.

טרטור גללי הרכבות
עדין מחדח בזוני
בעמדי במקום הזה,
והשקט מסביב מקפיא את דמי.
כאן פרקו את המטען החיה
על מגרש הסלקציה
ובהנין אצבע
"ימינה, שמאל"
נחרץ גורלו של אדם
מי חיים מי למות.

امي היקרה ז"ל
הלהך ישר
אל תא הרגים,
אני שומעת את קולה
יחד עם קולם
של כל חבריה
לגול האכזר
זוק

איסוף מידע אודוט ניצולי שואה ותרומות להקמת המדינה ולחברה בישראל

"...תפקידו של יד ושם הוא לאסוף אל המולדת את זכרם של כל אלה מהעם היהודי
שנפלו... לבנס, לחקר ולפרנס את כל העדות על השואה..."
חוק זיכרון השואה והגבורה – יד ושם, התשי"ג - 1953

חוק זיכרון השואה והגבורה – יד ושם (התשי"ג – 1953) מגדיר את איסוף
המידע אודוט קורותיהם של היהודים בשואה, כאחת ממטרות-העל.
במשך 50 השנים האחרונות לocket בקביניות ויעוד רב בנדון, הן מוסדות
וגופים רשמיים והן מוגבלים פרטיזם בארץ ובעולם ובתוך כך נאספו עדויות
רבות בארכיו יד ושם, הנחשב כייחד מסגו וכחשוב ביותר בעולם בכל
הכרוך לחקר גורל היהודים בתקופת השואה.
חומר תיעודי מגוון ויקר ערך זה מושך בתנאים אופטימליים וזכה לטיפול
מקצועי בראשותם של צוות ארכיאולוגים והיסטוריונים בכיר, מהוחש
ומquotlig ביעילות מרבית וכל זאת במטרה הcupola לשמה הוקם ארכיו יד
ושם – לשמר את העבר ולאפשר לחוקרם בהווה גישה נוחה ומבוקרת
לחומרים בתקופה שיועשה בהם שימוש לשם למען העתיד!
קיים מצוי בארכיו יד ושם חומר תיעודי רב בשפות שונות ומגוונות, הציג
סבב התקופות והנושאים הבאים :

- ❖ עלית הנאצים לשפטון
- ❖ מלחתת העולם השנייה
- ❖ שואת העם היהודי
- ❖ השחרור
- ❖ שאրית הפליטה

ד"ר יעקב לוביק
מנהל אגף הארכיאונים

ספרה רפפורט
רכות הפרויקט
חקר תרומות ניצולי השואה למולדת ישראל

לפרטים נוספים נא להתקשר לגבי רפפורט טל : 02-6443673
02-6443719
safira.rapoport@yadvashem.org.il

כוחה של רעות

"התוֹרָן [בתחנת המשטרה] ידע את מלאכתו ומיד "טיפל" בנו. קודם כל סגר אותונו בתא קטן, תא מסאר ראשון בחינוינו.. דרך חלון מסורגי הסתכלנו בחדרה על העולם החופשי בחוץ. החדרה הייתה בתוכך הלב...". משפטים רווים חרדה ופחד כללה חזורים ונשנים כמעט לכל אורך הספר "כוחה של רעות" בו מספרת רות יודנחרץ-ቢוק על מסע התלאות של קבוצת נערות שהצליחו ליצאת מפולין כפליטות פולניות, להגיע לאוסטריה ומשם להונגריה, עד לבודפשט, שם שוחררו ע"י הצבא הרוסי.

"כוחה של רעות" עמד לה לקבוצת נערות ונערם, שנודה לימים בשם "נאשה גורפה" - "החברורה", חברי תנועת "הנוער הציוני" מסוסנובי, בנדיין והסבירה, שהצליחה להימלט מהגטו שחוסל ב- 1943.

ראשיתה של הקבוצה בסוסנובי. המחברת מוארת כיצד התגבשה הקבוצה יחד עם קון "הנוער הציוני" בנדיין. הקבוצה נירה מואבך נגד היונראט בראשותו של מרין וחבריה פעלו לשיער לחברים ולהזדים בכל מיני דרכיהם.

היא מספרת על אחד המקרים בהם שניים מחברי המחרתת, הניה והיפק ברחו כאשר עמדו להיעצר ע"י הגסטאפו ולהישלח לאושוויץ. הם ניסו להתחמק בריצה, "ירו אחריהם אבל לא פגעו. כך הגיעו לשער המוביל בנדיין. לפעת עמד לפניים שוטר גורני עם כלב. יהודים - שלל. במקומות תשובה הוציא היפק אקדח וירח בו. השוטר הספיק לשroxן לפני שנפל. הגעה תגבורת. היפק ירה עד הצדර האخرן ונפל". במרקחה אחר: "יאנק צימרמן הצליח לעبور לצד ארי. לצד פולני הצבע עליון לפני הגרמנים כיוזדי. בידיו של יאנק היה האקדח השני מבינן של התנועה וגם הוא נפל

ברוחבות העיר אחרי שroxן את המחסנית". כן מספרת על קבוצה של 12 נערות יהודיות שהצליחו לצאת מהגטו לאזור הארי ונסלו ממצוות בעודות מזיפות שארגנו להם אנשי המחרתת לוינה, לעובד באוסטריה בטור מתנדבות נוצריות. בתקופה זו המחלילה באוגוסט 1943 חייה רות עם חברותיה תוך כדי התמודדות עם האימה יום, שמא תגלה זהותן האמיתית.

גורלה של המחברת לא שפר עליה מעת הגיעה לוינה. שם נפלה בידי מעסיק רשות מתוכמי היטלר עוד לפני המלחמה, אשר העסיק אותה בעבודה מפרקת. היא עוד כמה מוחברותיה ברחו אל זלבורג, שם שחתה כ- 4 חודשים. גם שם עבדה בפרק אצל אוסטריות נוצרית, תוך מעצרם וחיקרות בבית הסוהר. שם עברה מכת כינים קשה, חקירות, עינויי גוף ונפש שמא תגלה הזחות האמיתית.

הפרק האחרון בمسעה עסק בהונגריה, אליה הגיעו לאחר הרפתקהאות קשות במרץ 1944, בתקופה שבה נפטרה מן הגרמנים, אך היא טעונה מרות. עד מהרה פגשה שוב את הגרמנים שכבשו את הונגריה ב- 19 במרץ. התברר כי הלשינו עליהם והן נסרו בהונגריה. הן עמדו להשחרר, אך יומיים לפני השחרור המיועד פלשו הגרמנים להונגריה שוב עברה עליה מסקת של שהייה בכלא, חקירות ובריחה בניסיון להגיע לרומניה. שוב נעצרו ושוכנו במחנה. רות שוחררה ממש ע"י תברחתה טוסיה (טושה) גוטמן (הרצברג), אשר פעלה רבתה במחתרת בהונגריה בהצלת יהודים, מוסווית כפולניה נוצרית.

"גם כאן בהונגריה ניצלנו רק הוודאות, ידיזות ואחותות קבוצתנו וקשר שקיימו אותנו כל הזמן חברינו שמחוץ לבתי הסוהר". כתובת המחברת. אכן כוחה של רעות.

א. רות יודנחרץ-ቢוק, כוחה של רעות, עריכה יוסף וויל, הביא לדפוס, מ.ל. רופרט.

רבי אלימלך לא שמח עוד

צבי דנציגר, הנער מסוסנובי, הוא יהודי לא שם, על פי הגדרתו, אלא מספר. מספר 134814, אשר הצליח לשרוד מכל משפחתי.

ספרו "רבי אלימלך אינו שמה עוד" - כהערתו הילגנגייט ביידיש - דער רבי אלימלך איז שוין נישט מעיר פריליך - של נער שולליות חיטאים, אליו התוועד צבי על הדרgesch בבלוק במחנה המוות אושוויץ - מתאר במילים פשוטות את האירועים מכינסת הגרמנים למססנובי ועד הינצלו של המחבר בנס, עת נורה ונפצע ע"י קלגי הס. בעת עצם המוות מאושוויץ.

בצד הסיפורים הקשים על דרכם הייסורים והతלאות שפקדו את אסירי המוחנות אנו מתודעים למעשי גבורה של אנשי הגטאות והמחנות.

בגטו, הוא מספר על גבורתם של אנשי המחרתת אשר יוזמים בריחה לשוויץ בעזרת ניירות מזויפים. וביום חיסול הגטו, מנהלים קרבות כנגד הגרמנים עם אקדחים בודדים, עד שנפלו.

יהודים לא התיאשו גם בשעותיהם האחרונות לאותו, הרים כסית וודקה ואמר בקול רם: "יהודים לחיים! מיר וועלן זיין איבערלעבן!"

ובמחנה - סיירו של מוניק בוכויז. כאשר הגיעו נציגי הצלב האדום למхранה הוא צעק אליהם: אל תאמינו למה שאיש הס. ס. מספר לכם והוא סיפר להם על מה שנעשה במחנה: הרعب, העובדה הקשה וההפרכת, העינויים והחוצאות להורג. מוניק שילם על כך בחיו יחד עם עוד ארבעה אסירים נוספים שהגרמנים תלו אחר כך לאחר עינויים קשים.

מספר 134814, אדם לא שם, כדברי המחבר, באושוויץ בירקנאו, לא איבד את זהותו כצבי דנציגר. למרות הכל הצליב יד ושם למשפחתו שאבדה וכל אוטם רבבות ללא שם שנרצחו בימי השואה.

א. צבי דנציגר, רבי אלימלך לא שמח עוד, 2003, הפקה והבאה לדפוס: חנה גורדון,

עריכה: אבי פישר, הוצאה בית לוחמי הניצאות, "ביחד" הוצאה לאור.

מאת: אלתר ולבר

שלושה ספרים הוצאו לאחרונה ע"י אנשי זגלמבהה ובהם מספרים המחברים את שארע לעיהודי בנדיין, סוסנובי והסבירה. הספרים נכתבו מנוקדת מבט אישית של הכותבים. יאביב בעלטה - אבדן העורלים בנדיין ומחנתה" מאת דב זלמנובי. "למחה של רות יודנחרץ-ቢוק וידבי אלימלך לא שמח עוד" מאת צבי דנציגר.

אביב בעלטה – אבדן הנעורים בנדיין ובמחנות

בספרו של דב זלמנובי אביב בעלטה נפרשת לעניין הקורה בנדיין במלוא הדירה ותפארתה. "העיר בנדיין שיהודים היו בה רוב ושורחותותה ששקו חיים יהודים תוססים – נשארה מiotמת ועזובה".

המחבר, בפרק הפותח את הספר, מתאר את בנדיין, תושביה, משפחותו ותולדותיו הוא עד שמלאו לו 18. "וואז המשך ירד על תקופת ילדותי... עלות המלחמה כיסתה את זוהר הרקיע של שחרית נורי במסך של חוויות קשות ולא צפויות שדרדרו את יהודות אירופה כולה. צורר אכזר מחק כל זכר לחיי יצירה והתפתחות וחתינות בני אלף שנים".

בנדיין נקבעה סמוך מאוד לפרוץ המלחמה – כמה ימים לאחר כניסה הגרמנים שרפאו את בית הכנסת הגודל והמפואר של העיר, שהועלה באש בעורת הפולנים תושבי המקום יחד עם בית המדרש ובתים יהודים סמוכים, שדייריהם נרו או נזרקו חיוות זווית הלובות. חוות זו מתוארת בספר כאפיינית את השבוע הראשון של הכובש הנאצי בנדיין, העוברת מעבר חד לשולטן האימים הגרמניים המסתיע בזונראט שהקים בעיר.

בספר, מונאר מוניך מרין ראש היונראט בתיאורים לא חמניים, בלשון המעלטה. "השלטון הגרמני הטיל על מרין את תפקיד ארגון הקהילה היהודית. הוא נכנס לתפקידו בהתלהבות והזמין אליו מספר יהודים שהסכומו לשתף אותו פועלה וייצור יחד צות פעליל".Robbi העיר סייבו להעינות לפניו של מרין להתיר לו להיענות לדרישת הגרמנים לספק להם 5000 יהודים לגירוש.

השנים הראשונות של הכיבוש מתוארות בספר כשנתיים שהתנהלו תחת גזירות מגזרות שונות: מעשי התעללות ביהودים שנחטפו ברכבות העיר, יריות, הוצאות להורג, הטלת קנסות, דרישת לספק קילוגרמים של זהב מהקהילה, חחרמות רכוש ונכסים וכל מיני התעללות שמטרתו אחת, למරר את חייו היהודיים. המצב ההלך והחמיר, בפרט מאי סופת האזרע לריך השלישי ועד להקמת הגטאות בנדיין ובסוסנובי וחיסולם באוגוסט 1943.

גם באותו זמן קשים היו ניסיונות לקיים חיים תקינים, ככל האפשר לרובות באמצעות הנער להמשיך בפעילות חיונית, על אף הקשיים שהערימנו ראשי היונראט. המחבר מסpter על הדרישה להכשרה כללית של הקהימה לנער הציוני בנדיין, אשר שמשה מקום מפגש פעיל לנער מכל תנועות בעיר בנדיין, סוסנובי ודומברובה. "בשבתו נערנו שם אסיפות ומפגשים וכך שכחו הנערים והנערות את מצוקתם. كانوا נער התגוזדו במקום ושירוי הארץ לריך השלישי ועד פילוח את האוור".

המחבר מסpter על באמצעותו של גירוש מהנהה עבודה במאי 1942 ומשם התחל מסע התלאות במחנות מרכשטי ופינטהיין, שהיו חלק מרשות המפרצת, הרוב המתממד, מחלות וההTELLIOT, כשהם מושתתות על מטבחה. נגנו לחילוף ספליים וכסאות כדי לאפשר את השתתפות הגברים בתפקידות...".

הקשר עם בית החורים נתקע עת קבל דב צו גירוש מהנהה עבודה במאי 1942 ומשם התחל מסע התלאות במחנות מרכשטי ופינטהיין, שהיו חלק מרשות המחנות של גروس-רוזן. בהם התמודד עם מעצבים נואשים, עם העבודה המפרצת, הרוב המתממד, מחלות וההTELLIOT, כשהם מושתתות על מטבחה שלוש שנים היה דב במוחנות אותם הוא מכנה "האוניברסיטה של מלחנות הריכוז".

לאחר השחרור מהמחנות היה פעיל בהנהלה "שארית הפליטה מרנגן בלזון". א. דב זלמנובי, אביב בעלטה, (2003). עריכה לשונית: ענת בורנשטיין, הוצאה יד ושם, סדרת עדות.

אירוע השקת הספר "אביב בעלטה" בהיכל יהודות ווהלין בגבעתיים

ביום חמישי ה- 29 בינוואר 2004 התקיימים מפגש חגיגי לרוגל הוצאתו לאור של הספר "אביב בעלטה" מאת דב זלמנובי, בשלוחת בית"ס המרכז להורות השואה של יד ושם - בהיכל יהודות ווהלין בגבעתיים.

במקום נכח מאות מיצאי זגלמבהה, רבים מהם יוצאי בנדיין, עיר הולדה של זלמנובי.

נשאו דברים: פרופ' שבח ויס – י"ר מועצת יד ושם; מר אברהם גryn – י"ר ארגון יוצאי זגלמבהה; ד"ר אלה גוטמן – מנהלת החזאה לאור של יד ושם;

מר דב זלמנובי – מחבר הספר.

הנחת את הירב בכשרון ר' בני הנדל ועל החלק האומנותי הופקדו הזמרת

רות לין, בילויי מוסיקלי של אבישי פיש.

זה זכרם ברוך

האיש הנפלא זהה

היתה לי הזכות ללמידה עם שלום הרצברג בבית ספר אחד "יבנה" בبنין. אמנס לא באויה הכתיה, אלום בתוקן אותם כותלי בית הספר. ואכן, על מנת לדעת מהו הרצברג לא היה צריך ללמוד עמו באותה הכתיה, שמו הילך לפניו, וכולם הכירו אותו. בבית הספר קראנו לו שלמק. הוא היה תלמיד מצטיין, מסוג האנשים המתפרסים במירה בכל כתנות בית הספר. בפגישותינו בחוץ או בביתו בר'ג, העלינו תמיד זיכרונות מאותם ימים שמחים שעברנו בבית הספר, והדביר נמשך שעות רבות. במהלך השנים האחרונות שולם בעשייה רבה, בתחוםים שונים ומגוונים. קקרה במאלה את הקפה המרשימים. ידי מלטאר את הקפה המרשימים. עם זאת, לא יוכל לוטר על התיחסות לאחת מהנקודות המאפיינות את האיש. לא היה צריך לך שוחח עמו רבות, כדי לעמוד, כבר בפגישת הראונה, על טיבו, רמתו התרבותית וישורו. הוא ניתן ביכולת תפיסת והערכה נדירות, ואלו שעמדו לו, לעניות דעתך, כל חייו. הוא ידע להתבונן פנימה בכל תחום וענין, לבחון בני אדם בעיניו הפקחות ולחדור למוחותם ועומקם של דברים. ואלו דומה כי 3 מאפיינים גובה, לוגיקה, ואינטואיציה בריאה. זה האיש כפי שהכרתו עוד מימי בית הספר, ואת האיש הנפלא הזה הפסדונו כולנו.

זמן גיטלר היה זכרו ברוך.

קריאת חורשה ע"ש ברנרד דב גוטמן ז"ל

במאי 2003 נערכ טקס קריאת חורשה ע"ש ברנרד (دب) גוטמן ז"ל יוצא זלמבה מבנין. חברי של דב גוטמן ומספרתו בבלגיה בחרו להנציח את זכרו ע"י נטעה של עצים ביער הקק"ל באדמות ארץ ישראל סמוך ליער זלמבה. קריאת החורשה על שם מסמלת את הקשר האמיץ שלו אל מוצאו, חברי וחינוך הציוני שקיבלו בתיו. כמו גם את אהבה הגודלה שלו למולדת ישראל. בכך נסגר מעגל חיים שלם של כמיה אהבה ומסירות הארץ.

בני משפחה וחברים בטקס קריאת חורשה ע"ש ברנרד דב גוטמן
Family and friends at the event in memory of Bernard Dov Gutman

כאשר יצא דב, מזריך אהוב ונערץ בתנותו "הנווער הציוני" בבןין, לתחנתה הרכבת בדרך לישראלי להגשים את חלומו הציוני ולמדוד באוניברסיטה העברית, לוו אותו מאות חברי, חניכים ובני נוער. ככל שהוא עלה דב על מדרגות קדרון הרכבת וקרה לעבר טקס הפידזה המרגש. בסיוםו עלה דב על מדרגות קדרון הרכבת וקרה לעבר הקהלה הרבה שנאסר: "בוואו אחורי לארץ ישראאל". ואכן צעריהם רבים מן העיר בנין על בעקבותיו לירושלים ולמדו באוניברסיטה שעלה הר צופים בינויהם חוקרים ידועים. דב שהיה יי"ר אגודה הסטודנטים עזר להם בחלוקתם. באוניברסיטה למד לימודים קלאסיים, היסטוריה ומורחות אצל פרופ' שואבה ופרופ' קלואזנר אשר בנא עתיד מזהיר לתלמידים המצטיין. בפרק מלחת העולם השניה שליל האוווי הבריטי בתקופה להציג את משפטו. עם סיום מלחמת העולם השנייה העשה הצבא הבריטי שימוש בשילוטו בשפות רבות והteil עליו תפקיד של מתורגמן בשיחות השלום בוינה במשא ומתן בין הנגרלים של הצבאות השונים. דב, רחב האופקים ואיש האסכולות, המשיך כל חייו ללמידה ורכש ידע עמוק בתחוםים רבים. הוא שולט ב- 16 שפות ביניין גס סיינט.

על אף שכחיו חי באירופה היה קשור בכל נימי נפשו ולבו לישראל. בתפקידו הקשות ביוטר – במלחמות ששת הימים ובמלחמת יום כיפור – הוא הגיע לישראל כדי להזדהות ולהציג את ערכו. במהלך כל התנסים ליווה את צמיחת הכלכלית של ישראל על ידי ייחוז התעשיית והפיתוח המדעי והביטחוני.

בטקס נשוא דברים: אברהם גрин, יי"ר ארגון זלמבה, אשר עמד על הקשר בין דב גוטמן ומספרתו בארץ תושיה ושלום הרצברג ואלכס וכרמית גתמון בפעילותם להנצחת קהילת זלמבה ובתרומותם למולדת ולקהילה. חבר הכנסת לשעבר, נפתלי פדר העלה קום לדמותו של דב וCMDR נערץ בתנותו הנוער הציוני בבןין. צבי לנגר, חבר ילדות של דב העלה זיכרונות מיימי בית"ס בהם ניג לשאת את הנאים המרכזיים בשם התלמידים והפך להיות המדריך הנערץ של ימי נועריהם. כן סייר כיצד סייע לסטודנטים שעלו בעקבותיו לארץ ישראל. איזי גריינגר הullah זיכרונות מבית החורים בבןין. ומר אלתר ונדר סייר על השורשים והמורשת של משפחת דב גוטמן שהיא ננדתו של הרב יששכר בעריש גראובך, רבה הראשי של העיר בנין. גברת סימון גוטמן הודה לבודרים ולנוחים בשם בניו של דב, רוני ומיכאל והמשפחה כולה, על המילים החמות והזיכרונות מיימי נעריו של דב. היה זכרו ברוך.

ערב לזכרו של שלום הרצברג – ב "משואה" תל יצחק

ביום 10 בספטמבר 2003 נערכ בקיובץ תל יצחק ערבית לזכרו של שלום הרצברג אשר נפטר ב-17 ביולי 2003. הערב נערכ בשותפות ע"י ארגון זלמבה ומשואה". בטקס נכחו רבים מחברי של שלום הרצברג ובני משפחתו.

נשוא דברים לזכרו:

השופט העלון בדימוס ד"ר ביסקי, יו"ר הנהלת משואה אשר העלה קווים לדמותו של שלום ממקימי "משואה" וחבר הנהלתה. שלום הרצברג יליד בנדין בפולין היה פעיל בתנועת "הנווער הציוני" ובמחתרת. לאחר המלחמה סייע בידי המודיעין האמריקאי בחקרות פושעים נאצים והוא פעל בארגון ה"בריחה". לארכ' ישראל. היה מחלוצי התעשייה בישראל. היה בן נפתלי מנכ"ל "משואה" ספרה על מעורבותו ותרומתו לפועלות "משואה" כי"ר ועדת הכספיים. שלום תרם מניסיונו הרב, סייע תמיד בעצה טוביה ועשה כל זאת מתוך אהבה.

abhängig גrin יי"ר ראש ארגון זלמבה עמד על תרומתו של שלום לעשיית הארגון בהידוק הקשרים עם ערי זלמבה ובהנצחת השואה. יונה קובו נציג הדור השני של ארגון זלמבה הקראי דברי ח'כ' לשעבר נפתלי פדר אשר ציין כי שלום היה תמיד אדם נאמן לעצמו ו לחבר טוב. לאחר מכן סרט אשר בו נכללו קטיעות מעודדות אשר היו עמו במלחמות העולם השנייה ולאחריה, וכן ראיונות עם אנשיים אשר היו עמו בקשרים אישיים וקשרי עבודה. כולם דברו על טוב לבו, יושרו, חכמו וצניעותו. אנשים נתנו בו אמון ופנו אליו על מנת שישמש מגשר ובורר בסוכסוכים בינויהם. שלום, כשמו כן הוא, איש שלום – אדם אשר דעתו הייתה מקובלת על כלם. הוא אהב אנשים והם אהבו אותו.

הנד ירון הוודה בשם המשפחה לכולם על השתתפותם בערב המרגש וסיפור כיצד שבא שלום הטבע חותמו על כל אחד מהמנדים.

ד"ר ביסקי נושא דברים בערב לזכרו של שלום הרצברג ב"משואה"
Dr. Bayski speaks in memory of Shalom Herzberg in Masua

תגובה למאמר "מכתב אחרון מבנין" שפורסם בגלויון מס. 13
מאת : ישראל לדון - קיבוץ נצר סירני

חשבתי שתמצאו עניין בהשלמת אינפורמציה בקשר לכותבי המכתב. אחד החותמים על המכתב האחרון הוא איה שלמה לדון ז"ל. המכטב הניל פורסם ב"פנסק זלמבה" שיצא לאור באוטוליה ובספר "הורבן ומרד יהודי ורשה" שיצא בשנת 1946 רוב חותמי המכטב התאשפوا לאחת בתיו שגבטו קמיינקה. עד רצוני לציין כי בספר זה במסגרת דברי אוצרה לנופלים בפעולות מחתרתית יש הקדשה לאיה שלמה ז"ל ביחד עם תמונה. תמונה זו הייתה תלויה שניים במסגרת של מנגנון המתחתרות בגטו אונזיאון של לוחמי הגטאות ובמויאון השואה בפריז.

לרנר שלמה

נולד בבןין... בנוורוטו הצעיר ל"גורודזינה"
 עבר את הדרכ' מגוזוד הוצאות להנחתת הגליל בזלמבה. חניך התנועה ולה מסר את מיטב כוחותיו. בחור צנוו, עשה את עבודתו בשקט, אבל במסירות ללא גבול.
 עם המלחמה הוטל עליו רוב עומס האחריות, התמסר כולם לעבודות התנועה, ולא אחת צפואה היתה לו סכנת היגיון ממשום שהזוניה את עבדתו בבית החروسות לחיותות, שככל ההיהודים שלא גורשו חביבים היו לעבוד בז'ימי המלחמה קיבל דרכון נתניון דרום.

ארצות הברית כבוי להינצל בחברים אחרים, שהועברו בפסח 1943 לטיטומייק..., למחנה ריכוז לניטנים זרים. אבל הנגאג' "גורודזינה" החליטה שהוא והאנאך בורנשטיין נשרים בבןין בראש הצנעה ופעילים בהכנות ההגנה. אותה תקופה החליט בס החולץ בראשותה של פרומקה, שהחברים חוויכים להישאר במקום ולהיות פעילים בהתוגנות המזונית. בחודשים הראשונים לפני הגירוש חדל לגמרי לכלת בית-החרושת, והתמידר כולם לענייני התנועה והכנות התגוננות. מושום סכנת גירוש, לא חי בביתו, אלא הסתתר עם חברי "גורודזינה" מוארשה במחבוא בבןין. יומימים לפני נפלו, ב- 30 ביולי 1943, באספת חברים שנפרדה מעם אחד החברים שצרכו היהיזר כהיא לאיזה עם חברים אחרים להונגריה, סייר כי بعد ימים מעטים נמצאה לאיזה עם חברים מהונגריה, כי ספק אם יזכה לכך. ואכן, ב-1 באוגוסט 1943, עם בן 24 שנים והציג, כי ספק אם יזכה לכך. ואכן, ב-1 באוגוסט 1943, עם גירוש שארית היהודי בבןין נמצאה שלמה עם קבוצת חברים בבודפשט בהוויה מוחוץ לגטו ובו נשק רב. וודאי שהתגוננו. אין יודע גורלם כי גם גופותיהם לא נמצאו. אפשר שנפלו קרבן להלשנה...
 קטע מתוך ספר מרד גטו ורשה (הצילים מ-1941)

ميدע שוטף

עודת מזיאן

טרם נקבעה נציגות של הוועדה ולא נקבע העומד בראשה. יעשה מאמן מודיש למצוא "בית חם" לארכיו זוגלמבה. יבדק האופציות של סמינר לוינסקי ואוניברסיטת בר אילן. לבצע סריקת החומרים המצלמים והתמננות ע"י חברי הארגון ובני משפחותיהם. תעשה פניה מתאימה בנושא.

אל: משפחות יוצאי זוגלמבה – דור ראשון, שני ושלישי.

אנו מתכוונים שני מפגשים. נשמח לראות את יוצאי זוגלמבה לדורותיהם נוטלים בהם חלק.

מפגש בבית התפוצות: يوم שישי 30.4.2004 (00:00 - 30:13)

התוכנית:

- סיור במזיאן בדgesch על יהדות מזרח אירופה – כשעה וחצי.
- הפסקה של כחץ שעה.
- יהודים בפולין: עיירות, ערים, דמויות סרטים תיעודיים נדירים, סרטים חובבים וסרטים עלילתיים מן הקולנוע היהודי יושם דגש על חייו היהודיים בזוגלמבה – כשעה וחצי (חצאה).
- חיפוש שורשים בזוגלמבה: פגישה עם מר חיים גיולי, מנהל מחלקה אינטראנט ומאג'רי מידע – כ-40 דקות.

עלות הביקור 45 ש"

מפגש בבית לחמי הגטאות: ביום רביעי 00.5.2004 (00:00 - 10:00)

המפגש הוא יומו בבית לחמי הגטאות. התוכנית היאعشירה ומגוונת. אנו ממליצים על הגיעו ברכבת להרהייה ומשם בזרה מרכזות למקומות. מי שרוצה להגיע ברכב פרטי יגיע ישירות למזיאן בבית לחמי הגטאות.

התוכנית:

- 10:00 – בית לחמי הגטאות – סיפור מקום. פתיחה.
- 10:30 – ח' היום יום, התנדבות וمرיד בಗטו ורשה – מפגש במזיאן.
- * צביה – לילה אחרון בגטו הבוער – הצגת ייחד.
- 13:00 – 12:00 מחוות הזיכרון – דיאלוג חי ונושם בין אוצרות הארכיון. הקהילה ממשיכת לזכור ולספר. מפגש בתערוכה החדשה.
- 14:40 – 13:15 – הפסקה + ארוחת צהרים.
- 15:30 – 14:00 – ביקור במזיאן יד לילד.
- 16:15 – 15:30 – הצגת תעוזות מזוגלמבה, מפגש עם אנשי הארכיון.
- 18:00 – 16:15 מה זה "דור שני לשואה" עבורי? שיחחה והציג מודל סדנת דר שני.

*הציג "צביה" – היא על צביה לובטקין, חברת המחרתת אייל (ארגון היהודי לחם) בגטו ורשה ואחת ממנהיגות המרד. אשתו של יצחק (אנטק) צוקרמן, סגנו של מרדכי אנילביץ' וחברת קיבוץ לחמי הגטאות.

עלות הביקור: 35 ש"ח – הדרכה + כיבוד. למי שרוצה לנוטע ברכבת, מחירו של כרטיס הלווי ושוב – 67 ש"ח (תל-אביב נהריה). מי שמעוניין בארוחת צהרים 26 ש". אנו מבקשים להתקשר ולהודיעו מראש על הכוונה השתתף, כדי שנוכל לתאם את הנסיבות.

לomidu נושא ורשות לשני האירועים נא לפנות אל:

רינה כהן - 054 – 594333	09 – 9507472
דורית לירון 052 – 771259	03 – 5472187
אופנהיים דיצה 03 – 6484474	08 – 6565661
ニצני שמעון 08 – 9956376	

עדת תרבות

אנא, הירשמו מוקדם ככל האפשר, כדי שנוכל להיערך בהתאם

הliga הבינלאומית נגד גזענות ואנטישמיות באירופה

LICRA (הliga הבינלאומית נגד גזענות ואנטישמיות) שהוקמה ביוזמת אינטלקטואלים נוצרים באירופה ערכה ביוני 2004 סימפווזון בונגיא "המחתרת נגד הגרים". תושיה הרצברג הוזמנה לטימפווזון בעקבות ספרה "החול הΖΟΧΚ" אשר תורגם לגרמנית. בהרצאה בונה ספרה תושיה על פעילות נוער מזוגלמבה במחתרת נגד הגרים. נציגים מארגוני אחים העידו על פעילותם נגד הגרים, ביניהם גם נציגים נוצרים. כן נערכו דיונים בנושא בהשתפות טורים, היסטוריונים ופסיכולוגים.

ספר חדש אודות יהוד' זוגלמבה

סניף זוגלמבה של אגוז הספרדים הפולניים המוקדש לתולדות יהוד' זוגלמבה והסבירה. להוציא לאור ספר המוקדש לתולדות יהוד' זוגלמבה והסבירה. הנהלת ארגון יוצאי זוגלמבה מקבלת ברכה את הפרויקט החדש והבטיחה לסייע ליזומה ברוחה זו.

סקירת פעילות נציגי דור המשך

מאת: אשר ניצני

הדור השני של ארגון יוצאי זוגלמבה בישראל נערךקדם, לישם ולמש את מטרות הארגון כדלהלן :

1. שימור והנצחת מורשת ואתර קהילות זוגלמבה.
2. הגברת התודעה והמודעות בקרב בני הדור השני והשלישי.
3. ייזום והגברת שיתוף פעולה בתחום קשרי החוץ עם יוצאי וארכוני זוגלמבה בקהילות העולם הרחבה.
4. שימורה והרחבת הקשרם עם ארגונים מקבילים בארץ ובעולם.
5. הקמת אתר אינטרנט לקהילה זוגלמבה בארץ.
6. הקמת ארכיב בסיסי בארץ לשימור החומר המקורי בידי תבירי הארגון.
7. ייזום פעילות ומפגשי חברים בארגון.
8. קידום ופיתוח עלהון הארגון.

כדי לקדם את המטרות הניל' הוקמו ועדות, אשר החברים בהם פעילים ומשקיעים מזמן ומרצים לkiemודם ויישום והגשנת המטרות הניל'.

העודות נפוצות בתדריות של מס' שבועות, קבועות סדר יום ולפעילותן על

לחות זמינים ומטופחות בתוצאות הפעילות תוך הסקת מסקנות.

בראש קבוצת הוועדות עומדת רינה כהן.

ועדת ארגונים צבי מונוביץ – ראש הוועדה דוחה על מפגש עם ארגונים שונים ושישי

משימות הוועדה : הוועדה תלמד את נושא הארגונים ממר גryn. הרחבת נציגות ופעילות דור המשך באמצעות ארגונות קהילות פולין האחרות.

ועדת אינטראנט – בני הרשקוביץ – ראש הוועדה הותلت על עדיפות עליה בהקמת אתר זוגלמבה באינטרנט. האתגר יהיה אתר ישראלי בשלב הראשון.

מטרות האתר, תוכנו ועלויות הכרוכות יוצגו ע"י בני הרשקוביץ בניר עבודה העצות שהועלו :

- פורום של חברי הארגון בכל הדורות.
- הקמת ספרייה לפי שמורות ערים/ערים.
- הקמת אלבום משפחתי (ע"ז חיות).
- הצגת יקרים באמצעות תומרים/ות.
- עלהון הארגון.
- אקטואליה / חדשות.

ועדת תרבות – שמון ניצני – ראש הוועדה הוחלת ובוצע מפגש כל הדורות בט"ו בשבט 06.02.04 באתר הזיכרון במדיין. המפגש כלל נטיות, סדר ט"י בשבט + כיבוד קל (פירות ט"ו בשבט) ומפגש והתקנסות כל הדורות. המפגש יצא לפועל בסיע הפעילים הותיקים של הארגון ואנשי קק"ל ולהם נתונה תodium מקרוב לב. המפגש אופיין בהרבה התרגשות מפגש החברים לדורותיהם והיה מוצלח מאד עפ"י תשובות המשתתפים.

ועדת אדר מודיעין – עמוס שמולביז – ראש הוועדה חברי הוועדה ילמדו את נושא האתר מדור א' ויסיעו לשימור האתר ופיתוחו

ועדת קשרי חוויל – אשר ניצני, ראש הוועדה הוזכר הכנס העולמי של נציגי השואה במאי 2005 שיש להיערך להשתתפות ויצוג בו.

נסלח מכתב ברכה אישי אל יו"ר ארגון זוגלמבה החדש בניו יורק – מר זקס. ישלחו מכתבים לכל יושבי ראש ארגוני זוגלמבה בעולם (הידועים לנו) המזמין אותם לבקר באתר ההנצחה בחו"ל. ארגוני זוגלמבה בעולם – תיבדק האפשרות להילופי משלחות.

תשזה פניה באמצעות מכתבים לדור ג' להצראות לפעילויות הארגון ובעיקר לחילופי נוער עם חוויל.

ישעה מאמץ לאתר ולמצוא חסידי אומות עולם הקשורים בהצלתם של קיירינו בזוגלמבה.

ועדת עלהון – יונה קובו – ראש הוועדה יבדקו רעיון לקידום העלהון ותוכנו.

ועדת פולין מוסכם לקבל את דעתו של מר גryn ולהשאי את הטיפול בונגיא אצל בני הדור הראשון, עקב ניסיונות הרבה, הקשרים שהקימו, והשליטה בפולנית. נציגי דור ב' בועדה: איליה אבידב ואלה יעקב לרנר (ала דוברת פולנית).

לבולב בשכלה

פרויקט לטייעוד עצי המשפחה של בני זגלבניה

מאת : ארנה נידרמן

ההתעניינות החולכת וגוררת של ערים, עצים, עצאים ליווצאי זגלבניה – בהיסטוריה של בני משפחות (כמו של צערום רבים ברוחם העולם היהודי) – העלה בנו חשיבה על דרך תיעוד מענינית, אשר תסייע לנו לשמור על מורשת הקהילה ממנה אנחנו ולשמר אותה.

בנית עץ משפחה, כבסיס לבניית הספר המשפחתי, היא תהליך חשוב מאוד כמותו. העבודה על העץ העשית, בדרך כלל, בשיטוף פעולה בין בני המשפחה המבוגרים לאלו הצעירים, ובכך מגבירה גם את תחושת "היבח". כיו"ם, ניתן באמצעות תוכנת מחשב פשוטה לציר עץ משפחה בклות ובמהירות (ואם איןכם מחבבים מחשבים, ילדיכם או נכדיכם בוודאי ישמחו להירטם למשימה).

עצי המשפחה של כל אחד ואחד מתנו יכולו ערך מסוים אם נרכז אותם במקומות אחד. במקרים מסוימים, אפשר אף לחבר בין עצים שונים, אם מתגלות דמיות הקשורות להם. "עיר" כזו של עצים מקרין עצמה וחוזק, מסייע לתיעוד הענפים אשר נגדו באיבם.

זה הוא פרויקט "לבולב בשכלה". על ידי חיבור עצי המשפחה של כולנו במקומות אחד, גלי ונגיש, אנו מנצחים את זכר הקהילה המפוארת שהיתה לנוינה עד, אך גם מראים כי אנחנו כאן, ממשיכים את הדרכן. אנחנו נוטעים עצי משפחה מלבלים, כדי לדעתה שהשכלה בחלק מענפיהם לא תזכור עוד!

אם יש בידיכם עץ משפחה מלא – אנו נסיעו בידיכם להעבר אותו לగירסה – מנוחה; אם יש בידיכם עץ משפחה חלקי, ש"שוכב" בבית כבר זמן רב – נזoor לכם לעדכוו; ואם טרם בניתם עץ משפחה – נשמח לחת עצה, למד, להציגים...

בסיוף של דבר, יוצגו כל עצי המשפחה באתר החדש של קהילת יוצאי זגלבניה, ובכך יהיו נגישים לצפייה פשוטה לכלם.

נסמה מתחת מענה לכל שאלה. ארנה נידרמן. טל: 04-6294060 051-267929 ornan@actcom.co.il

נשף חנוכה – מסורת רבת שנים.

מאת : און (קנטור) שקד

כבכל שנה בחג החנוכה, גם השנה התקיימו הנשף המסורתית ביום ראשון ה- 21 בדצמבר, נר שלילי של חנוכה.

המקום שנבחר לקיום הנשף היו אולמי רטיסטיל. הטקס הרשמי שהחל בחදקמת הנורות היה בニצוחו של החזן זמר מנשה פטמן ולהקתו "צליל זומר".

מר גryn יויר הארגון נשא דבריו ואחריו מר איזי גינגרס החזיר אותנו, בסיפוריו, לחנוכה ב'חדר' בפרילן. האורחים רקדו ושרו וחיו היה נסוך על פני החוגגים. כולנו נשארנו בתהווה של עוד...

בלטה במיוחד נוכחות בני הדור השני ואתם גם בני הדור השלישי. השולחן החיפני בלט במיוחד, בונחוטם של שלושת הדורות. תודתנו לכל הנוגעים להצלחת הערב: דיצה אופנהיים, צבי לנדוון, לולה מגן והדסה קנטור.

ותודה לבית רטיסטיל.

שלושה דורות ליווצאי זגלבניה במסיבת חנוכה תשס"ד באולם רטיסטיל
Members of three generations at the Hannuka ball 2003

מזריץ' - הציג חדשה בצוותא

צוותא ומכלת סמירן הקיבוצים בשיתוף תיאטרון הקיבוץ מציגים : מזריץ'
מחזה מאת : אפרים סיון ואיציק ויינגרטן. בימי : איציק ויינגרטן.

סיפורם המופלא של שמונה יהודים, שהסתתרו בעליית גג לגובה של 70 ס"מ מעלה בנין הגסטapo בעיר מזריץ' שבפולין, בתקופה השואה. לפני ארבע שנים התגלה יומנו המופלא של אחד הניצולים, אשר חשף את סיפורם המצריר של אנשים שלא הזדקפו במשך 13 חודשים – אנשיים שניהלו חיים בהם נзорו, קנות, בגדיות, שנאות, חבלה וגעויות. גיבורינו מזריץ' נטלו את גורלם בידם, בתוך הגנום ושאלו שאלות על מקורות הכוח שלהם, משמעות החיים, על מהות האדם ועל האלים. אנשים אשר התעמתו עם הייאוש והכמיהה לאהבה, השמחה וגם עם התקווה.

קרטיסים בצוותא . טלפון : 0950156/7 *****

לפני זמן מה פנה אליו מר אברהם גפני, הציג עצמו כיו"ר עולי מזריץ' פודלסקי והציע לי ל去看 את המחזאה מזריץ' המוצג עתה באולמי צוותא בתל-אביב.

חשבתי לעצמי, אני שהייתי חמש וחצי שנים תחת השלטון הנאצי, בGeVאות, במחנות עבודה וריכוז ונסחרתי שריד יחיד מכל משפחתי. מה כבר יכולים להראות לי בהצגה על השואה עדות קשה ומכרעת מתקופת השואה,

לאחר שצפיתי במחזה המביא עדות קשה וידועה ורדים ראייתם. ובכל זאת נענתי להזמנה,

מסתבר שטעית. אכן ישנים מעצים שלא ידעת עליהם ולא הכרתיהם. לאחר מכן חיב לראות כל יהודי וודאי האנשים שעברו ושרדו את השואה ודורות המשך שלהם.

תודה למר גפני.

אברהם גריין

נ.ב. מר גפני מסר כי כל מי שיודהה כאיש זגלבניה קיבל הנחה במחיר הכספי.

ארכיוון קהילות זגלבניה

בימים אלה מתוכנים בני הדור השני ליווצאי זגלבניה הקמת ארכיוון- מוזיאון שיתעד את חי קהילות זגלבניה לפני המלחמה ובמהלכה.

אנו זוקקים לעזרתכם כדי שנוכל להרחיב את הידע אודות זגלבניה היהודית.

כל מי שיש בידו תמונות של מבני ציבור, תמונות מחיי הקהילה וכדומה;

מסמכים ותעודות שונות מתקבש להביא את החומר לסריקה מוחשבת.

כל תמונה או מסמך יוחזר לבעליהם לאחר הסריקה.

לפרטים נוספים ניתן לפנות אל :

ענת ויינדיש בטלפון : 03-9300326

ailah@avidov.com . 09-7480518

ברכות חממות למשפחת קלילמן על קבלת פרס משרד החקלאות על תרומה לחקלאות וחקלאים במדינת ישראל
מאחליים להם הצלחה ואירועים ימים בבריאות טוביה
ארגון יוצאי זגלבניה

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

זאת לתעודה כי איננו צבי לנגר

נבחר לכחן כחבר כבוד לכל ימי חייו בקורטוריון של
הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

ומתחייב ליטול חלק בעיצוב עתיד המכון הטכנולוגי הבכיר, ראשון המוסדות להשכלה גבוהה בישראל, לסייע לפיתוחה, ביטחונה ורווחתה של מדינת ישראל.

נשיא

יושב ראש הקורטוריון

ברכות חממות לצבי לנגר על שנבחר לחבר כבוד לכל ימי חייו בקורטוריון של
הטכניון

מאחליים לו הצלחה ואירועים ימים, בבריאות טוביה
ארגון יוצאי זגלבניה

פרויקט מחשוב

לידות, נישואין, פטירות של יהוד זולמבה

אנו זוקקים למתנדבים בעלי תוכנת אקסל [EXCEL] כדי
שיקלדו נתונים של יהוד זולמבה לפרויקט חשוב.
תודה מראש לכל מי שיכל לסייע בפרויקט חשוב זה.

נא לפנות לאילה אבידב בטלפון : 09 - 7480518

ayala@avidov.com

נתיעות ט"ו בשבט

מאט : שמואן ניצני

ביום שישי ה- 6 בפברואר ט"ו בשבט, נפגשנו באתר ההנצחה של יהוד זולמבה במודיעין. המטרה הייתה להזכיר יחד, להזכיר חברות חדשות, לשומרם יחד ולטעת עצים. הגענו כ- 70 איש, שהם 4 דורות ליווצאי זולמבה לנוטיעות, מזג האוויר היה נעים והרגשנו כייף ביחס. הוכן שלוחן ט"ו בשבט שהכיל מפיירות הארץ, עוגות וכל טוב, נוננו שירי ארץ ישראל, שהנעוימו את האווירה ונאמרו דברי ברכה מפי ניצני שמעון, דור שני, אייזי גריינראס, שהוא האחראי על האתר המורשים במודיעין ומר גפן, יו"ר ארגון יווצאי זולמבה. צביקה מונובייך ערך סדר ט"ו בשבט שלווה ב- 4 כוסיות יין לבן ואדום, טעימות מפיירות הארץ ודברי חכמה ופסקים שביטהו את הקשר בין העם הארץ. ערך חידון טריוויהطبع נושא פרסים. התחלנו ל- 6 קבוצות עם משימות שעברו מקבוצה לקבוצה, תוך הקפדה של זמן של 2 דקות לכל שימוש. השתתפות והרכיכות היו מושרים וככלנו נהנים. בסיום המפגש נענו כ- 150 חברים. היה נעים לראות את הדור הראשון וכל שאר דורות המשך משתתפים בנוטיעות, שמחזקות את הקשר של כולנו לאתר המפורסם שלנו ולארכנו.

חגיגת ט"ו בשבט באתר ההנצחה ליוזמות זולמבה במודיעין

Tu B'shvat at Yad Hazikaron in Modiin

המון תודות לאיזי, רינה, בני, עמוס ואשר שעשו במלאתה. צביקה שהנחתה בחן וטוב טעם את סדר ט"ו בשבט. לדוריית שהכינה את משחק טריוויה טבע. ליטל יוגב שעשנה את סיכום הנקודות ובלעדיה לא היינו יודעים מי המנצח. ולכל מי שטרח והגע מעגבות בדורות ועד זיכרונו בצפון. היה כייף ומרגשת לפופול אנטים, שהמשתקף בינויהם הוא היותם דורות ממשיכים ליווצאי זולמבה. נקווה לעולות נוספות משותפות גם בהמשך.

הנצחות אישיות

אנו מזכירים כי במרתף ההנצחה שביד הזוכרן במודיעין נותרו עדין מקומות להנצחה אישית של בני המשפחה שנפטרו בשואה. הנצחתי שורה אחת חרותה בשיש שחור עליה \$150. המבקשים להנציח את יקרים יפנו לאולם הארגון הפתוח מדי יום רביעי בערב וימלאו טפס עם הפרטים הדורושים.

דמי חבר

הפעילויות הרבות של הארגון מחייבת הוצאות כספיות בלתי מבוטלות. הכספי העיקרי בא מדמי חבר העומדים שנפטרו בשואה. אנו מבקשים מכל חבר שטרם שילם את דמי החבר לעשות זאת בהקדם.

את דמי החבר ניתן לשלם :

- ↳ ישירות לחשבון הבנק - בנק לאומי - סניף 802 - רח' אלבני, תל-אביב
- ↳ זכויות "ארגון יווצאי זולמבה" מס. חשבון - 98084/48. המשלם בדרכו זומת לרשום את שמו וכתוותו כדי שנדע למילואו שלוח קבלת.

באולם הארגון (רח' פרישמן 23 ת"א) הפתוח ביום חמ"צ.
טל: 03 - 6194390 סלה הוברפלד - יהודה הנשיא 5, רמת-גן. 52376
טל: 03 - 6775605 הדסה קנטור - רמת-גן.
טל: 04 - 8360960 - חיפה. טל: 03 - 5067337 צבי לנDAO - ת.ד. 4120 בת-ים, 59395.

מול חלוני, שמן על בד Oil on canvas, Jakob ZIM

Sentymentalna podróż do Sławkowa

"Być innym, bez nienawiści do innych" - tak o sławkowskich Żydach powiedział Shewach Weiss, Ambasador Izraela w Polsce, podczas wizyty, jaką złożył w naszym mieście. Miała ona miejsce w czwartek, 13 sierpnia 2003 i nieprzypadkowo zbiegła się w czasie z odwiedzinami miasta przez czterdziestosobową grupę Żydów z Izraela. Była to już druga w tym roku wizyta członków Światowego Związku Żydów Zagłębia w Sławkowie. Poprzednia odbyła się 23 maja tego roku.

"Z wielką radością wracamy do Sławkowa, miasta, które jest nam zawsze życliwe" mówił Abraham Green, przewodniczący SZZZ.

Jako pierwszy, około godz. 12.00 przyjechał Ambasador Weiss, dla którego była to pierwsza wizyta w Sławkowie. Przed Ratuszem powitał go Burmistrz Miasta Sławkowa, Bronisław Goraj, któremu towarzyszyli między innymi: Przewodniczący Rady Miejskiej w Sławkowie Marian Malicki i Zastępca Burmistrza Miasta, Zbigniew Tarmas.

Podczas czterdziestominutowej rozmowy w sławkowskim magistracie Pan Ambasador zainteresowany był szczególnie historią Żydów, którzy w przedwojennym Sławkowie stanowili zową liczną grupę społeczną. Ponadto pytał o sprawy bieżące dotyczące miasta, zwłaszcza o "szeroki tor".

"To moja pierwsza wizyta w Sławkowie, ale przyjaciele z Będzina i Sosnowca opowiadali mi o tym miasteczku. Mieli zupełną rację mówiąc o nim: ciche i "przyjazne" powiedział podczas spotkania z władzami miasta Szewach Weiss.

Właśnie na znak sympatii i przyjaźni Burmistrz Bronisław Goraj podarował gościowi książki poświęcone naszemu miastu: "Dzieje Sławkowa i "Palamonę". Wśród przekazanych pamiątek znalazły się również obraz przedstawiający pobożnego Żyda, który to wizerunek skojarzył się Panu Ambasadorowi z jego nieżyjącym dziadkiem.

Burmistrz Goraj odebrał z kolei z rąk Szewacha Weissa pięknie ilustrowany kalendarz autorstwa Nili Epstein, zatytułowany "Kwiaty Jerozolimy".

"Jest to niebywały zaszczyst dla Sławkowa i jego mieszkańców gościć tak znamienitego gościa" - powiedział Burmistrz. Po spotkaniu, uczestnicy powitali na Rynku Abrahama Greena i innych gości z Izraela, którzy zdecydowali się przyjechać do Sławkowa. Mieli oni okazję być pierwszymi, którzy odwiedzili odrestaurowaną "nową" Starą Karczmę", gdzie odbyła się oficjalna część wizyty. Po krótkim powitaniu wygłoszonym przez gospodarza spotkania, Burmistrza Miasta Sławkowa, głos zabrali: Przewodniczący Green i Ambasador Weiss. W swych wystąpieniach dali wyraz sympatii jaką darzą nasze miasto.

"Atmosfera tu panująca jest prawdziwa. Ja czuję, że tutaj jesteśmy przyjmowani serdecznie, z otwartym sercem i wyjeżdżamy stąd tak samo z otwartym sercem dla Was" mówił Shewach Weiss.

Goście z Izraela nie kryli również podziwu dla wyglądu Starej Karczmy, oraz potraw, jakie przygotował właściciel lokalu, firma Maxtop ze Sławkowa.

Kolejnym punktem wizyty było złożenie kwiatów pod Pomnikiem nad Białą Przemszą upamiętniającym Żydów pomordowanych w trakcie przeprawy przez rzekę we wrześniu 1939 roku.

"Mój ojciec był świadkiem tragedii jaka rozegrała się tutaj w pierwszych dniach wojny" wspomina Cila Katriel, przewodnicząca Katowickiego Stowarzyszenia Żydów w Izraelu

Spod Pomnika goście pojechali na cmentarz żydowski "Kierków", gdzie przewodniczący Green odmówił "Kadisz" - żydowską modlitwę za zmarłych. Trzeba zrobić wszystko, aby zachować pamięć, historię i tradycję Sławkowa apelował Ambasador Weiss.

Bronisław Goraj wyraził radość z faktu, że przedstawiciele narodu izraelskiego wracają do miejsc swoich przodków. "My, ze swej strony będziemy pielegnować jenagrobi - red.) i otaczać należytą czcią" - dodał Burmistrz. Na zakończenie przewidziana była jeszcze wizyta w Dziale Kultury Dawnej MOKw Sławkowie (nazywanym popularnie Muzeum), gdzie zwiedzający zapoznali się pokrótko z historią i tradycją miasta, zwracając szczególną uwagę na ekspozycję poświęconą tutejszej kulturze żydowskiej. Około godziny 15.00 przedstawiciele władz zaprosili do ponownego odwiedzenia Sławkowa.

"Ja już kończę w tym roku moją służbę w Polsce i nie wiem, czy jeszcze tutaj wrócę. Zapewniam jednak, że jak będę miał tylko okazję, ponownie Was odwiedzę. Czuje, że Sławków jest jakby moim miasteczkiem" powiedział na zakończenie Ambasador Izraela w Polsce, Szewach Weiss. Sławków był jednym z kilku miast Zagłębia i okolic, które odwiedzili podczas swojej wizyty w Polsce członkowie Światowego Związku Żydów Zagłębia. W trakcie pięciiodniowego pobytu, który zaczął się w niedzielę 10 sierpnia, uczestnicy odwiedzili między innymi Czeladź, Będzin, Zawiercie, Sosnowiec i Katowice. W Sławkowie kończyli oficjalną część wizyty w Polsce. Na czwartek, 14 sierpnia przewidziano prywatne spotkania uczestników z ich polskimi rodzinami i znajomymi, a następnie odlot do Izraela.

Janusz Mróz (z zagłębiowskiej prasy)

Nowa książka o Żydach Zagłębia i okolicy

מי מכיר? מי יודע?

קבינו פניה משלטונות בנדין בקשר לאיטור אנשים שכנהרא היו בעלי נכסים בעיר. כל מי שיש לו קשר לשמות המצוינים לעיל יכול לפנות ישירות לעירייה בנדין על-פי הכתובת הרשומה לעיל.

Stowarzyszenie Autorów Polskich, Oddział w Będzinie poinformowało nas, że pisarze - członkowie Stowarzyszenia podjęli pracę nad nową książką, poświęconą Żydom Zagłębia i okolicy. Związek Żydów Zagłębia w odpowiedzi wyraził swe uznanie i poparcie dla cennej, bardzo nas interesującej inicjatywy zagłębiowskich pisarzy.

Kajla Gutman córka Jakóba Eliasza i Ruchli z Zandsztajnów

Daniel Pański

Rywena Szwajber

Szymon Rappaport

Zwrócić się wprost i bezpośrednio do:

Urząd Miejski w Będzinie, Wydział Rozwoju Lokalnego

ul. 11 Listopada 20, Będzin 42-500 Poland

Telefon: 267-70-41 wewn. 250; fax: 267-62-19.

Roszczenia do nieruchomości w Będzinie

W sprawie roszczeń do nieruchomości w Będzinie pilnie są poszukiwane następujące osoby lub ich spadkobiercy:

Chaskiel Szwarcberg syn Izraela,

Josek Szwarcberg syn Izraela

Barcza Tenenwurzel córka Joska

Szyja Szlama Koplowicz

Josek Prejs syn Moszka i Cyrli z Cukiermanów

"Bardziej chodziło tu o symbolikę niż o rzeczywiste porządki" - komentuje autorka omawianego reportażu, która zaznaczyła, że grupa była bardzo duża i że brakowało tak charakterystycznej dla takich miejsc chwili zadumy i refleksji. Najważniejsze jest, że młodzi stąd i młodzi stamtąd się spotkali, poznali i znajdywali wspólne zainteresowania. Coś ruszyło. Dyrektor Lidia Orpych zaznaczyła w omawianym artykule, że: "Grupy gości z Izraela odwiedzają nas od kilku lat. Zwykle

wstępnią do nas przy okazji zwiedzania Muzeum w Oświęcimiu. Jesteśmy dla nich jednym z przystanków i stałym miejscem wpisany w program, bowiem nasza szkoła była niegdyś gimnazjum żydowskim.

Uważam, że spotkania młodzieży są bardzo ważne. Cenimy sobie bezpośrednią możliwość nawiązania kontaktów właśnie w takiej formie."

Żydzi miasta Żory wprowadzeni do żywej pamięci **"GMINA WYZNANIA MOJĘSZOWEGO W ŻORACH"** 1511 - 1940

Kolejna książka na temat żydowskich mieszkańców górnośląskich miast i miasteczek została napisana przez **Jana Delowicza**, który od lat zajmuje się utrwaleniem pamięci o żydowskich współobywatelach Śląska. Jest to praca bardzo żmudna, wymagająca mnóstwa poszukiwań w nie zawsze dostępnych zbiorach archiwalnych. Jednak nie było to przeszkodą dla autora licznych publikacji i książek, miłośnika swej Małej Ojczyzny, p. Jana Delowicza, który postanowił do historycznego krajobrazu swego miasta wprowadzić również tych, którzy bywają przemilczani, jakby ich nigdy nie było, a przecież żyli na tamtej ziemi przez długie stulecia i współtworzyli, współbudowali, współpracowali w życiu swojej miejscowości, gdzie stał ich dom rodzinny.

Tutaj mała dygresja: z wielką przyjemnością oglądam w Tel-Avivie z satelitarnej TV Polonia nadawane, świetnie robione reportaże historyczno-krajoznawcze o różnych miejscowościach w Polsce. Jest w tych programach mnóstwo informacji, bardzo ciekawych i pięknie ilustrowanych przez kamery. Ale nie było dotychczas w żadnym z nich ani pół słowa poświęconego żydowskim dawnym mieszkańcom tych miejscowości. Chociażby jedno-dwa słowa. Odnosi się wrażenie, że w ogóle nigdy w Polsce nie mieszkali, nie żyli, nie wnosili swego gospodarczego i kulturalnego wkładu do ogólnego rozwoju danej miejscowości. Nie idzie mi o "rozpisywaniu się", jako dziennikarka jestem dość obeznana z sytuacją, ale: chociaż króciutka wzmianka. Hitlerowcy wymazali ich z życia. Teraz zostają wymazani z historycznej mapy Polski, ze świadomości młodszych pokoleń Polaków. Jakby realizacja testamentu Hitlera. Zaprzątnięci bieżącymi trudnymi problemami ludzie TV Polonia nawet chyba nie zauważali, jak może to boleć innych - tak samo ludzi.

Dlatego tak ważne jest dokonanie p. Jana Delowicza, działacza kulturalnego w mieście Żory, który nie rezygnuje z historycznej prawdy i z dużym wysiłkiem zdobywa dane i pisze książki o dawnych żydowskich współobywatelach.

Prawa miejskie nadał Żorom już w 1272 roku książę opolsko-raciborski, Władysław. Dowody na istnienie w Żorach Żydów odkrył Delowicz w dokumentach od roku 1511: kilka osób, ale liczby te wzrosły, dochodząc do szczytu w połowie 19 wieku: 542 osoby, czyli trzynaście i pół procent ogółu mieszkańców tej małej miejscowości, lecz liczby malały stale, bo po powrocie Żor do Macierzy, gdy część Górnego Śląska przyznano odrodzonemu po latach zaborów państwu polskiemu, w Żorach było już tylko 25 osób skupionych w gminie żydowskiej.

"W 1939 roku - napisał autor - liczba członków żydowskiej gminy wyznaniowej w Żorach wynosiła 38 osób. Wobec narastającego zagrożenia wojennego i wybuchu wojny niektórzy z nich opuścili miasto. Z policyjnego spisu ludności, przeprowadzonego w grudniu 1939 roku wynika, że w Żorach

mieszkało już wtedy tylko 10 Żydów. Te resztki hitlerowcy unicestwili całkowicie w maju 1940 roku. W ten sposób wyznawcy judaizmu, którzy przez ponad 400 lat mieszkali i pracowali w Żorach zniknęli bezpowrotnie z krajobrazu historycznego naszego miasta."

Bardzo ciekawą częścią nowej książki Jana Delowicza są noty - kroniki poszczególnych rodzin żorskich Żydów, na podstawie danych wiodących poprzez kilka pokoleń. Wymieniani po imieniu i nazwisku, z opisem ich zajęć i zainteresowań, poprzez losy w II wojnie światowej, aż po poszukiwanie śladów i nawiązywanie kontaktów przez Jana Delowicza z kilkoma, którzy przeżyli i są w Izraelu również. Te rodzinne opowieści dodają książce intymności i przydają zabarwienia literackiego. Poważnego zadania podjął się autor i pięknie się z niego wywiązał, w sposób niebanalny, ciekawy i całym sercem zaangażowany.

Ocenił ten trud również ambasador Państwa Izrael w Polsce, profesor Szewach Weiss, który napisał przedmowę do książki o Żorach i w czerwcu ub. roku odwiedził Żory, uczestnicząc w promocji estetycznie wydanej książki Jana Delowicza "Gmina wyznania mojżeszowego w Żorach 1511-1940". Izraelski ambasador odwiedził również stary cmentarz żydowski w Żorach, o restaurację którego od lat zabiega Jan Delowicz. Od sierpnia 2002 pracuje on w Muzeum Miejskim w Żorach i jak doniósł nam w liście z października ub. roku: "Przed paroma dniami zakończyliśmy pracę nad dokumentacją renowacji cmentarza żydowskiego w naszym mieście.

Przeprowadziliśmy inwentaryzację macew, dokonaliśmy ich pomiarów i opisu. Na niektórych zachowały się resztki złoceń i napisów w kolorze czarnym. We wnioskach napisaliśmy, by, dla przykładu, kilka tego typu macew przywrócić do stanu pierwotnego i pokazać jak one kiedyś wyglądały. Dokonaliśmy również próby ich oczyszczenia z blisko 200-letnich zanieczyszczeń. Jeżeli wszystko pójdzie dobrze, to być może w przyszłym roku rozpoczęmy prace związane z renowacją mogiły i powstaniem w przyszłości pomnika, upamiętniającego ponad 400 letni pobyt Żydów w naszym mieście."

Anna Cwiakowska

Tu B'Shvat Planting

by Shimon Nizani

We enjoyed a Tu B'Shvat table containing fruits of Israel, cakes and other refreshments, Israeli music was played and created a warm happy atmosphere. Welcome speeches were given by Shimon Nitzani, second generation, Izzi Greengrass, who is responsible for the impressive Modiin site and Mr. Green, Chairman of the Organization of Zaglembians.

Zvika Monovitz conducted a Tu B'Shvat "Seder" accompanied by four glasses of red and white wines, tastes of Israeli fruits and quotes and sayings expressing the link between our nation and its land.

We split into six groups to perform timed tasks. Participants took their missions seriously and we all had a great time. Winners of the trivia quiz received prizes.

Finally, we planted 150 trees. It was wonderful to see all generations of Zaglembians participate in the planting and reinforcing our ties to this special site and to Israel.

Many thanks to Izzi, Rina, Benny, Amos and Asher who did a wonderful job; to Zvika who headed the "seder" with grace and good taste; to Dorit who prepared the trivia quiz on nature. To Lital Yogeve who counted the points and without whom we would never have known who won! And to everyone who made the effort and came, from Gvulot in the south to Zichron Yaakov in the north. It was great fun and exciting to meet everyone at these inter-generational meetings.

Let's hope we meet at other joint activities in the future.

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that were killed in the holocaust. One engraved line of commemoration in black marble cost 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones can contact the organization.

The Zaglebie World Organization is honored to invite you

to Yom Hashoa Memorial Service Yizkor for Zaglebie Martyrs

the ceremony will take place on
April 19, 2004 16:00 pm
at "Yad Hazikaron" in Modiin

On Friday, February 6th, Tu B'Shvat, we met at the Zaglebian Memorial at Modiin to spend the day together, meet new friends, have a good time and plant trees.

Approximately 70 of us, including four generations of Zaglembians, gathered for the planting. The weather was lovely and our spirits were high.

דוד קלימן נוטע עץ בעיר זגלמבייה במודיעין בט"ו בשבט תשס"ז

David Klayman is planting a tree at Yad Hazikaron on Tu B'shvat

Mr. Simon Slivka & Family

Zaglebie world Organization Board and Members Express
Our sincere condolences on the passing away of
your son. It is a great loss indeed

שלא תצעקו יותר צער

Abraham Green, Chairman

Karl (Kazik, Kalman) Plawner

Born in 1922 in Grodziec, Zaglebie, passed away this January. He was the youngest son of Rachel and Jacob Plawner. They died in the war and so did two daughters, Karl's sisters. His brothers Cudek and Felix survived. He was very young when 2nd world war broke out and after four and a half years he was liberated at Dachau at the age of 22.

In Germany he married Regina Rosenberg, they emigrated to the US in 1956. they lived in Englewood – Cliffs NJ for 35 years. Seven years ago they moved to Boca Raton FL where he passed away leaving his morning family – wife, children, grandchildren, brother and nieces.

May he rest in peace.

Młodzi z Izraela u młodych w Zagłębiu

Jesienią 2003 przebywała w Zagłębiu grupa członków Związku Żydów Zagłębia. W miesiąc później, we wrześniu 2003 przybyła tam duża grupa izraelskiej młodzieży z wyższych klas szkół średnich.

Ciekawe spotkanie izraelskich uczniów z równolatkami polskimi miało miejsce w II Liceum im. Stanisława Wyspiańskiego w Będzinie, w dawnym będkowskim Gimnazjum Fuerstenbergów.

Młodzi najpierw spotkali się w klasie, gdzie toczyły się wspólne rozmowy. Z relacji Magdaleny Nowackiej w zagłębiowskiej prasie wynika, że uczniowie z Kiriat Bialik bez trudu nawiązali kontakt z uczniami w Będzinie, że rozmowy toczyły się swobodnie.

Autorka artykułu przytacza wypowiedź jednej z będkowskich licealistek: "Rozmawiamy o wszystkim, o szkole, o zwyczajach. Uczymy się słówka w naszych rodzimych językach. Kiedy rozmawiałam wcześniej z koleżankami i kolegami - powiedziała Kasia Filipowicz - obawialiśmy się, że spotkanie będzie sztywne i oficjalne. Tymczasem jest zupełnie inaczej. Z pewnością to zasługa naszych gości, którzy okazali się bardzo spontaniczni i rozgadani.

Jak ocenił to izraelsko-polskie spotkanie młodych Adam Szydłowski, prezes Fundacji Jona - Zagłębiowskiego Centrum Kultury Żydowskiej?

"To spotkanie odbywa się pod hasłem młodzieżowej integracji. Nie chcemy jednak integrować się tylko i wyłącznie poprzez wspomnienia o Holocauście. To już inne pokolenie i - nie zapominając o dawnych czasach- powinny też rodzić się kontakty na innym tle, na przykład na niwie obyczajowej i kulturalnej."

Po odwiedzeniu szkoły młodzi wspólnie udali się na żydowski cmentarz.

Nie tyle można było w czasie krótkiej przecież wizyty wcielić w życie pomysłu o wspólnej pracy młodzieży izraelskiej i polskiej przy porządkowaniu cmentarza, ale izraelscy uczniowie starali się spisywać niektóre inskrypcje na macewach, oraz, w miarę możliwości, objaśniać je swoim polskim koleżankom i kolegom.

Znana nam z długletnich kontaktów, z wizyty w swoim czasie w Izraelu i naszych wizyt w dawnym Gimnazjum Fuerstenbergów dyrektor II Liceum w Będzinie, pani Lidia Orpych, powiedziała, że: "W sierpniu Będzin odwiedziła grupa

Table of Contents

Articles in Hebrew

- ❖ Turner Itzhak, *Back to Bendin* - the story of a survivor of the burning synagogue in Bendin on September 1939
- ❖ Huberfeld Sala, *Farewell Papa* - memories of life in the ghetto of Bendin
- ❖ Lerner Israel, *Shlomo Lerner* - the story of an underground fighter, one of those who singe on the last letter from Bendin
- ❖ *In Memory Of Shalom Herzberg* – an evening in Masua in honor of the late Shalom Herzberg
That Wonderful Man – writings in honor of the late Shalom Herzberg, by Zalman Gittler
- ❖ *Planting Trees in honor of the late Bernard, Dov Gutman Rabinowitch Yeshayhu, A journey to Poland* – writings by a survivor to his son, an IDF officer visiting Poland

- ❖ Books review submitted by Alter Wellner :
Zelmanowitch Dov, *Spring in the Darkness – the lost of Youth in Bendin and at the camps*
Ruth Yudenharz-Brook, *The Strength of Friendship*
Danziger Zvi, *Rabbi Elimelch is not happy anymore*
Rina Reich, *Going to Auschwitz*, (a poem)
Nadia Shtrum (*Balizki*), *By the Tombstone*, (a poem)
Asher nizani, *Second Generation's activity*
Orna Neiderman, *Blooming in Autumn – a project of family trees of Zaglembian Jews*

Articles in Polish:

- ❖ Israeli Youth Visiting Polish Youth at Zaglembie
- ❖ Dilowitz Jan, *a Living Memory of The Jews of Jory* – The Jewish Community of Jory 1511 – 1940
- ❖ Maroz Janush, *A Sentimental Ttrip to Slawkow*

Information

"Everyone Has a Name" Medallion in Memory of Holocaust Victims

The medallion entitled "Everyone Has a name" was designed by the international artist Yossi Lemel, son of Benek-Dov Lemel and Batya Gurfinkel of Bendin.

Lemel's works are hung in galleries and museums all over the world, including the Louver in Paris, the Victoria & Albert Museum in London, the Museum of Art Design in Hamburg, the Museum of Contemporary Art in Raleigh, North Carolina, and many more others.

The medallion won first prize at the 2004 competition of the Association of Graphic in Israel.

The medallion's issue was overseen by a public committee headed by the former Chief Rabbi of Israel Rabbi Meir Israel Lau.

The Israeli Government Coins & Medals Corporation has promised to grant a discount normally reserved for subscribers, to any purchaser identifying himself or herself as a Zaglembian.

The International League Against Racism and Anti-Semitism in Europe

LICRA, which was established at the initiative of Christian intellectuals in Europe, convened a symposium in January 2004 on "The Underground Resistance Against the Germans."

Tushia Hertzberg was invited to the symposium following her book, "The Laughing Sand," which was translated to German.

At her lecture in Vienna, Tushia spoke of the actions of Zaglembian youngsters in the underground resistance against the Germans. Representatives from other countries, including Christian representatives, spoke of other underground activities against the Germans. Attending the discussions were authors, historians and psychologists.

A New Volume on Zaglembian Jewry

The Zaglembian branch of the Polish Writers' Union notified our organization that it assumed the publication of a volume dedicated to the history of the Jews of Zaglembie and its environs.

The Organization of Zaglembian Jews welcomes this new project and promises to provide assistant to this welcome initiative.

Living With the Shadow and Creating With the Light

An exhibition of 32 paintings by Yakob Zim (Kuba Zimberknoff) opened in June 2003. An Album of the artist's work was also launched at the opening. The Album was edited by Yonah Fisher, a

major figure in the Israeli art world, holder of the Israel Prize in Arts and Chief Art Curator of the Israel Museum since the Museum's establishment until three years ago.

The Album contains 192 reproductions of Yakob Zim's work, born in Sosnowiec, including a section entitled "Journey to the Rusty Air" (A Memorial Journey to Poland), expressing the lacuna after the Holocaust.

In the introduction to his book, Yakob writes: "The shadow of the events of the Holocaust continue to accompany me and Holocaust survivors as individuals, and society and its culture, as a cloud of collective memory.

The "materials", the black memories, became the center of my experience, and my experience became a lever and a motivator of creativity, bounded together with a sense of mission.
I learned to live with the shadow and create with the light."

Traditional Hannuka Ball by On Shaked (Kantor)

As every year at Hannuka, our traditional Hannuka Ball took place on December 21st, on the third candle of Hannuka, at Recital Halls.

Mr. Green, Organization Chairman gave a speech, followed by Mr. Izzi Greengrass, who took us back to Hannuka in Polish "cheder" through his stories.

Guests danced and sang, smiling all evening. Participation of second and third generation Zaglembians was especially prominent. The Haifa table stood out with its three generations sitting together.

We all left with a sense of anticipation for next year's ball.
Our thanks to all those who took part in the success of the evening:
Diza Openheim, Zvi Landau, Lola Mager and Hadassa Kantor.
And thanks to Recital Halls.

ויצו זגלמבייה בענשח חנוכה תשס"ד באולמי רסיטל
Members of Zaglembie Organization at the Hannukah ball 2003

After our visit to the school, our delegation of students, accompanied by the staff and students of the Polish school, we visited the old Jewish cemetery of Bendin. Our students were handed tools and began the hard work of cleaning and documenting the gravestones. Our students worked diligently cleaning the tombstones and their surroundings, frequently working enthusiastically with their bare hands. After cleaning the stones, they documented the writing on each tombstone and lighted a memorial candle at its feet.

As the sun set, we all met for a quiet ceremony in the center of the cemetery. From where we stood, we could see the many flickering lights of the memorial candles near each tombstone. The

ceremony was very moving. Students read the names of the Jews whose tombstones they had cleaned, the survivor recited "Kadish" and the ceremony ended with the Jewish anthem of "Hatikva" as our students called out "Am Israel Chai!" Our students' voices shook through the forest where the cemetery was located.

My father Yitzhak did not live to partake in our moving experience or to witness the closure of this circle – he had died five years earlier.

The Israeli Delegation of Fall 2003 closed the circle which had been cruelly cut for the high school students of Firstenberg high School in Bendin in September 1939.

ZAGLEMBIE JEWISH BIRTH, MARRIAGE AND DEATH RECORDS BECOMING AVAILABLE ON THE INTERNET

By: Jeffrey K. Cymbler

Email address: jcymbler@aol.com

Thanks to Jewish Records Indexing – Poland (JRI-Poland), a not for profit organization, Zaglembe Jewish vital records (births, marriages and deaths) are now being made available for researchers on the Internet. Copies of some of these records will also soon be available for ordering from the Polish State Archives in Katowice through JRI-Poland's website.

In 1808 civil registration began in the Zaglembe area of Poland. Not every town and village kept their own records. Until the end of the 19th Century, Jewish birth, marriage and death records were recorded only in Bendin and Kromolow. Generally speaking, birth, marriage and death records for people living in what are today Czeladz, Dabrowa Gornicza and Sosnowiec were recorded in Bendin. Records for Zawiercie were recorded in Kromolow.

As each shtetl in Zaglembe grew larger and became an independent municipality, separate record keeping started in that town. Thus, separate records exist for Czeladz from 1929, Dabrowa Gornicza from 1911, Sosnowiec from 1901, Strzemieszyce Wielkie from 1931, Siewierz from 1930, Slawkow from 1904, Poreba from 1937 and Zawiercie from 1882.

All of these records were civil records which were maintained and kept in the local government office. These records were not destroyed in the Holocaust. Generally speaking, if the record books are over 100 years old, they can be found at the Polish State Archives branch in Katowice. Records that are less than 100 years old will be found in the city hall (urzad stanu cywilnego).

The goal of JRI-Poland is to create a searchable on-line database of the indexes of Jewish records from Poland. The

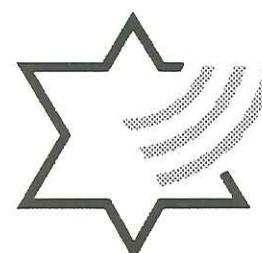
JRI-Poland database now includes indices to more than 2 million records from more than 350 towns in Poland.

Extracts of the Bendin records for the years 1826-1859 are now available for research on JRI-Poland's website: <http://www.jewishgen.org/jri-pl>. These records have been fully extracted. Birth records include the name of the child, parents' names and ages, and place of birth. Marriage records include names of bride and groom, ages, parents' names, and place of marriage. Death records include name and age of deceased and parents' names. Soon I will be starting a fundraising campaign to raise money to pay for the indexing of the post-1859 Bendin indexes. Once sufficient monies are raised JRI-Poland will be able to put these Bendin indexes on the Internet. For more information about how to obtain post-1859 Bendin birth, marriage and death records, please contact me.

JRI has recently begun to obtain the indexes to the Sosnowiec vital records. Before these records can be made available on the Internet, we need to raise money to pay for the photocopying of the index pages and the data entry of the indexing. If you are interested in records from Sosnowiec, please contact me.

If you are interested in obtaining a copy of any birth, marriage or death record from Zaglembe, please contact me regarding the ordering procedure.

For more information on researching your family tree in Zaglembe please visit the Zaglembe website:
<http://www.shtetlinks.jewishgen.org/Zaglembe/Zaglembe.html>.

Dear Mr. Allen Zachs

On behalf of the Israeli Zaglembe organization and its board let me send you our best wishes for your recent nomination as the Chairman of the New York Fraternal Order of Bendin-Sosnowicer Society. We hope that you will maintain the successful way of your father, as we remember him with very deep feelings of appreciation.

We do hope that one of your important goals as the new chairman will be the cooperation between our organizations towards our mutual goals, to preserve and maintain the holy memory of our heritage.

I'm sure that together, we can support and contribute to each other, especially by and with the second and third generations, who are eager and interested to take part and initiate any program or activity that may lead to fulfill our hopes and goals.
Please, receive our best congratulations again.

With warm regards,

Abraham Green

Chairman of the Israeli Zaglembe organization

Dear Fellow Zaglembians,

Ever since the establishment of the organization, one of major aims has been to draw members of the second and third generations into our activities.

Over the years, a small group of second generation members has taken an active role in various areas of the organization's operations. This was sufficient, as long as there were enough active members who were Holocaust survivors.

Unfortunately, this situation is gradually changing as the number of survivors among our members is slowly dwindling. This year, three senior members of our organization passed away, may they rest in peace. This only intensifies the need for members of the next generations to replace them. Indeed, a new group of younger members have recently assumed an active role in the organization.

We hope that the new active members will rejuvenate our ranks and find expression in boosting areas which had limited activities until now: culture, computerization, contacts with Zaglembians overseas, etc. One of the first acts of this group of members was to organize Tu B'Shvat celebrations. This was a very successful endeavor, and very different from our past celebrations.

We warmly welcome our new active members and wish them much success. Their success is the success of the organization and all its members.

This Newsletter is Newsletter No 14, which means that it has been published for seven years. I believe that I am expressing the sentiments of our readers if I say that the Newsletter has achieved the aims it assumed: to provide information on organization activities and members, to be a means of expression for issues relating to the Holocaust in general and the Holocaust of Zaglembian Jews in particular, to provide details of contacts with various institutions in the Diaspora, including Zaglembian institutions in Poland, among others.

On the matter of distribution, our mail distribution is dependent on up to date details of our members and their addresses. We kindly ask all members to inform us of any change in address. Outside Israel, the newsletter is distributed in two ways: In places where Zaglembian Jews are organized, such as New York, Toronto, Montreal and Paris, we send quantities of Newsletters to the appropriate individuals for distribution among members. For members who live far from these areas, we send a copy of the newsletter directly to members' addresses.

We have recently received an approach from the Holocaust Museum in Washington DC. They wish to assume the task of distributing our newsletter to all Zaglembian Jews in the US and Canada, whose addresses appear on their lists. Since we do not know how comprehensive and up to date their list is, we decided to distribute this newsletter both through the Washington Holocaust Museum and directly to the addresses we have.

In any case, the approach from the Washington Museum is not only an effective solution for the distribution of the newsletter in North America, it is also an expression of esteem towards the Zaglembie Newsletter distributed among Jews in the US and Canada.

I would like to use this opportunity to appeal to all Zaglembians in Israel and abroad to write and send us articles of their memoirs, their families and their communities as well as any activities relating to Zaglembie in the past and present. Texts may be submitted in English, Hebrew, Yiddish or Polish. We will do our best to publish all appropriate materials, and thank you in advance for your efforts.

Wishing you all a Happy and Kosher Passover,

Abraham Green – Chairman of Zaglembie world organization

Coming The Full Circle Ort Kiryat Bialik High School Trip to Bendin By Yonaht Borenstein

We entered the gates of the Bendin High School, formerly the Firstenberg High School, on October 20th, 2003. Almost 150 students of Ort Kiryat Bialik High School, We arrived as part of our itinerary to Poland, to pay our tributes and respect to the memory of the Jewish victims of the Holocaust from Bendin.

Our visit to the high school closed a 60 years old circle, when my father, blessed his memory, Yitzhak Rosenberg, was forced to leave high school when the Second World War broke out after only two years of studies, together with his three older brothers and sisters: Mordechai, Zahava and Naomi.

The visit to the Bendin High School had begun one year earlier. In October 2002, two of Yitzhak's grandchildren, my son Lior and his cousin Eran, participated in a delegation to Poland. Their itinerary did not include Bendin but Lior and Eran refused to return to Israel without a visit to their grandfather's childhood home. After many pleadings, the trip administrator allowed them to travel to Bendin, tour the city, say Kadish and light a memorial candle at the foot of the memorial for the synagogue which no longer existed. All the participants of their tour were deeply touched by their experiences in Bendin and the school administration decided to adopt the city as a memorial site to be visited by all future school delegations.

I was also moved by Lior and Eran's enthusiasm and shortly afterwards, decided to join the first training course for psychologists accompanying youth delegations to Poland, under the auspices of "Yad Vashem." And so, in October 2003, I joined the delegation of the Ort Kiryat Bialik High School to my father's home town, as a psychologist.

All the Polish students and their teachers of the high school were there to welcome the Israeli delegation. After a short ceremony at the school auditorium for a short ceremony, the Israeli and Polish students split up into small discussion groups. Most of the discussions were moving and positive conversations, and only a minority of these tinged with anti-Semitic remarks.

בית הקברות היהודי בנדין
The Jewish Cemetery in Bendin

At the same time, the Polish school staff and representatives of the municipality met with an Israeli team comprised of counselors, teachers and other escorts. Greetings and compliments were exchanged and the story of my father symbolized the significance of our visit, for the members of the Israeli team as well as for our Polish hosts, who took great pains in providing us with a warm welcome.

Mr. Dov Shidlovsky, the municipal representative, invited us to tour the city. We visited the street where my father lived, Kolontia Street at no. 41, and the place where his house has stood, before it was destroyed in the war. We then visited the ancient fortress and the city church and finally, the hill where the synagogue had stood. The synagogue memorial was at the foot of this hill. We conducted a very emotional memorial service there and a member of our delegation recited the "Kadish" prayer. We lit memorial candles after listening to the story of the night the synagogue was burned.

Yad Vashem Inaugurated Visitors Center

On Monday, October 20, 2003 Yad Vashem held an inauguration ceremony to mark the completion of the new Entrance Complex of which the Visitors center is part.

The Visitors Center was built through the generosity of David and Fella Shapell of Los Angles. David and Fella Shapell are long time supporters of the State of Israel and Yad Vashem. The Ministry of Tourism provided further assistance.

The Shapell family originated in Wolbrom.

Attending the ceremony : Minister of Defense, Shaul Mofaz; donors David and Fella Shapell and family, Director-General of the Ministry of Tourism, Aharon Domb; Chairman of Yad Vashem Directorate, Avner Shalev and Principle Architect Mrs. Irit Kohavi.

ביום שני ה- 20 באוקטובר 2003, חנוך יד ושם את מרכז המבקרים שנבנה בזכות נדיבותם של פלה ווזוד שאפל מלוט אנגלס, בסיווע משרד התיירות. בטקס נכחו : שר הביטחון שאול מופז ; התורמים, דוד ופלת שאפל ובני משפחתם ; מנכ"ל משרד התיירות, אהרון דומב, יו"ר הנהלת יד ושם, אבנר שלו והאדיקלית, עירית כוכבי.

משפחת שאפל מוצאה בוולברום.

משפחת שאפל בטקס חנוכת מרכז המבקרים ביד ושם

The Shapell family at the inauguration of Yda Vashem's Visitors Center

Unveiling Ceremony for the Benefactors' Wall

On September 15, 2003, at Yad Vashem an unveiling ceremony for the Benefactors's wall was held in tribute to the major past and present benefactors of Yad Vashem. Their names have been engraved on a wall in Yad Vashem's Entrance Plaza.

Their efforts have furthered Yad Vashem's activities towards holocaust commemoration and remembrance and have helped prepare Yad Vashem for perpetuating the memory of the Holocaust to future generations.

Participating at the ceremony : Leader of the Opposition, Shimon Peres MK; Chairman of Yad Vashem Directorate, Avner Shalev; and donors Josef Wilf, Chairman of "Yad Vashem 2001" from the US; architect David Azrieli from Israel and Cheryl Lifshitz-Skura, young Leadership delegate, American Society for Yad Vashem.

The Skura family originated in Sosnowiec.

ב- 15 בספטמבר, 2003, חנוך קיר הנדבאים בכיכר הכניסה ל"יד ושם" שחוקקים בו שמאות התורמים המרכזים.

בטקס נשאו דברים : יו"ר האופוזיציה, שמעון פרס ; יו"ר הקמפיין למימוש תכניות הפיתוח של יד ושם, גיזוף וילף, האדריכל דוד עזריאלי, נציגת הנהגה הצעריה של יד ושם בניו יורק, שריל סקורה ליפשיץ ויו"ר הנהלת יד ושם אבנר שלו.

טקס הסרת הלוט מעל קיר הנדבאים. במרכזו שמעון פרס ושריל סקורה-ליפשיץ
Unveiling ceremony, at the center Shimon Peres and Cheryl Lifshitz-Skura

הארגון העולמי של יוצאי זגלמבה

lezarta zchoron leshoah ulegavora uletkot hataiyidot um kadoshi zglamvah

הננו מתכבדים להזמיןך

ביד הזיכרון שבעיר מודיעין (ליד מבוא מודיעים) ביום שני, כ"ח בניסן תשס"ד 19 באפריל 2004 בשעה 16:00

תכנית אומנותית :

מקהלה צלייל ירוק בניצוחו של **מרטין מוסקוביץ'**
קטען שירה - דור המשך ליזאי זגלמבה

דברים: ח"כ **ראובן ריבלין** יו"ר הכנסת

פרופ' **שבח ויסס** יו"ר מועצת יד ושם

מר אברהם גריין יו"ר ארגון יוצאי זגלמבה

תפילה האוצרה:

החזן הצבאי הראשי לשעבר מר **אריה ברاؤו**

We wish you all

Happy and Kosher Passover

Zaglembie World Organization

אנו מאחלים ליזאי זגלמבה ולכל בית ישראל

חג פסח שמח וכבר!

מאחלים הנהלת הארגון ומיערכת עליון זגלמבה

המערכת: אברהם גריין, אלתר ולנר, אשר ניצני, أنها צ'ויאקובסקי, יונה קובו-קוטליצקי, הדסה קנטור
חניתה ריטר-גיטלר, ערכיה גרפית והדפסה: דפוס קוניאק

כתובת המערכת: ארגון קהילות יוצאי זגלמבה, פרישמן 23, ת"א 63561
מספר החשבון של ארגון קהילות יוצאי זגלמבה: בל"ל 802 ח"ש 98084/48

Zaglembie World Organization, 23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For contributions: Bank Leumi of Israel, Branch No. 802, account No. 98084/48
yonakobo@netvision.net.il